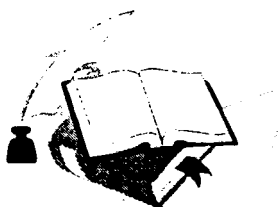

Маҳмудхон МАҲДУМ

نجات بوستانی یاخود
حدیث لارکلیستانی

НАЖОТ БЎСТОНИ ЁХУД
ҲАДИСЛАР ГУЛИСТОНИ

Мовароуннахр
Тошкент — 2006

Маҳмудхон Маҳдум (Маҳмуд Ҳасаний) ЎзР ФА Шарқшунослик институти Шарқ Қўлёзмалари фонди мудир, тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси, шоир ва таржимон, тўқсондан ортиқ илмий, таржима ва табдил китобларнинг муаллифидир. Унинг «Қариялар юрт файзи», «Хазинадаги ўйлар», «Ғиждувонийга таъзимнома», «Даволардан чиққан садолар», «Дилкушо боғи» номли шеърий тўпламлари эълон қилинган. Қўлингиздаги "Нажот бўстони ёхуд ҳадислар гулистони" номли шеърий рисоласи ҳам унинг қаламига мансуб бўлиб, шоир унда одоб-ахлоққа доир фикрларини ҳадислар асосида назмда баён қилган ва кўп асрлардан буён давом этиб келаётган "Арбаъийн" ёки "Чил ҳадис" («Қирқ ҳадис») деб аталувчи шеърий анъанани давом эттирган.

Рисола кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 1231-рақами
рухсатномаси асосида чоп этилди.

С Маҳмудхон Маҳдум, 2006.

БИСМИҲИ СУБҲОНАҲ

من حفظ على امتى اربعين حديثا من سنتى ادخلته يوم القيامة شفاعتى

Ман ҳафиза ғала умматий арбаъийна
ҳадийсан мин суннатий адҳалтуҳу
йавмал қиёмати шафоъатий

(Кимки умматларимга менинг суннатимга
оид қирқ ҳадисни ёдлаб етқизса, қиёмат
қунида мен уни шафоъатимга лойиқ
кишилар сафига киргизаман)

Ҳамду сано бўлсин қодир Аллоҳга,
Салому салавот Расулуллоҳга.

Дуомиз ҳамиша Чаҳорёр учун,
Валекин аввали Ёри фор учун.

Ҳазрати Умару Ҳазрати Усмон,
Ҳам Ҳазрат Алийга дуомиз равон.

Саломлар йўллаймиз саҳобаларга,
Нур бўлсин биз каби харобаларга.

Савоб топай дея бу ожиз Маҳмуд,
Гоҳида худ бўлиб,гоҳида беҳуд.

Ҳадислар боғидан бир мева уздим,
Салафлар мисоли "Чил Ҳадис" туздим.

Шеърят бобида бўлсам ҳамки хом,
Шеърый гулдастага қилдим эҳтимом.

Панду насиҳатга кучни харж этдим,
Кучим етганича сўзни дарж этдим.

Фитна етқизмасин унга замона,
Икки ўғлим бўлди бунга баҳона.

Ёзганимни ўқиб, ундан бўлсанг шод,
Мени дуо бирла айлагайсан ёд!

1-ҳадис. ОТА-ОНАНИ ЭЪЗОЗЛАШ ҲАҚИДА

من برّ والدیه طوبی له زاد الله فی عمره

Ман барра волидайҳи тубо лаҳув зодаллоҳу фий умриҳи
(Кимки ота-онасига яхшилиқ қилса, унга шодлиқлар бўл-
синки, Аллоҳ, унинг умрини зиёда қилади)

Бу дунё ичида тенгсиз улуғ зот,
Бу ота-онадир, бу обиҳаёт.
Бебаҳо бир бойлиқ, барчадин азиз,
Сўзлари дурдона, асалдин лазиз.
Қуёшдан меҳри кўп, Ойдан нури кўп,
Фарзандга туганмас қалбда қўри кўп.
Бола деса доим жонидир фидо,
Бир лаҳза бўлгиси келмайди жудо.
Ота-она ҳақин қайси бир амал,
Бирла адо қилса бўлур мукамал?
Каломи Шарифда деди Худойим,
Ота-она ризо шунда ризойим.
Ҳаётда ҳамиша Расули ақрам,
Ота-оналарни тутиб мукаррам.
Дедилар, бўлсанг сен Жаннат қасдида,
Жаннат оналарнинг оёқ остида!
Бу сўзнинг тагига агар етарсан,
Аввало онани рози этарсан.
Жоним бўлсин десанг доим оромда,
Ота хизматига бўлгин хиромда.
Отангим, дур бўлса, онанг-марварид,
Сен эса уларга қул бўл зархарид.
Уларга "уф" десанг, бу оғир гуноҳ,
Қуръонда шундай деб айтмишдир Аллоҳ.
Ота-она сенга беғараз йўлдош,
Нозу ниёзингга берурлар бардош.
Асло ўхшамаслар улар дўстингга,
Ҳечқачон тикишмас сомон пўстингга.
Дунёни қидириб, бундай меҳрибон -

Зотларни кўрмайсан, сўзимга инон.
Уларни кўтаргин доим бошингда,
Азизу муҳтарам тутгин қошингда.
Ичингни кемириб турса ҳамки дард,
Меҳрингни уларга асло қилма сард.
Ҳамиша кулиб тур шод ила хандон,
Кўча хандон бўлма, уй ичра зиндон.
Гўдак эдинг сени йиғлатмади зор,
Энди улар гўдак, йиғлатма зинҳор.
Кеча-кундуз демай бердилар таом,
Навбат сенга келди, кўрсат эҳтиром.
Уларнинг кучи йўқ, вале ақли бор,
Бир умр тўплаган тажрибага ёр.
Сен пишдим десанг ҳам барибир хомсан,
Хомликдан ҳамиша йўлида домсан.
Ота-онанг йўлни ёритувчи шам,
Кўлда шаминг бўлса сен учун не ғам?
Улар хазинангда бир гавҳару дур,
Гавҳару дур бўлса, кўнгилда ҳузур.
Падарингдан тирик жудо бўлмагин,
Модарингни ташлаб адо бўлмагин.
Дунёда кўп кўрдик, кимки оқпадар,
Охири хорликда ўлди дарбадар.
Шунингдек ҳар кимки онаизордир,
Катта олам унга кичигу тордир.
Одамлар ичида кетиб обрўйи,
Ўзини осишдир хаёлу ўйи.
Яна охирати бўлгандир барбод,
Бу одам дунёда қандай бўлсин шод?!
Эй ўғлим, инсонсан инсонликда қол,
Юраги Худодан тарсонликда қол.
Бошингга гуноҳлар юкини ортма,
Ўзингни жаҳаннам сарига тортма.
Отаю онанинг қилган дуоси,
Дуолар ичида эрур аълоси.
Болага қилинган ҳар битта дуо,
Ўқ каби нишонга тегар бехато.

Бу менинг сўзиммас,Расулнинг сўзи,
Муборак ҳадисда деганлар ўзи.
Эй фарзанд,ҳамиша бахтинг ёр бўлсин,
Адабу ахлоқинг барқарор бўлсин.
Мададкоринг бўлсин ҳамиша Худо,
Худодан бир лаҳза бўлмагин жудо!

2-ҳадис. ОНАЛАРНИ ЭЪЗОЗЛАШ ҲАҚИДА

الجنة تحت اقدام الامهات

Ал-жаннату тахта ақдом ил-уммаҳоти
(Жаннат оналар оёғи остидадир)

Боланинг дардида муштипар она,
Бошидан эврилуб,бўлар парвона.
Болаким,қанчалар кўп хато қилар,
Барибир онаси меҳр ато қилар.
Жони жони эмас,боласи жондир,
Бола деб юрагу жигари қондир.
Бола деб оналар чеккан ҳар меҳнат,
Тили бўлса эди қилиб марҳамат,
Офарин дер эди туриб бошида,
Таъзим бажо қилур эди қошида.
Иложи бўлганда эди қуёшни,
Самодан тарк этиб кетаркан бошни,
Қайтиб чиқмас эди яна жойига,
Бошини урарди она пойига.
Она заҳматидан агар бир пора,
Тоққа тегса ногоҳ бўлар садпора.
Агар томса эди бир томчи ундан,
Дарё қутурарди чиқиб ўзандан.
Онага бергандур шунчалар сабр,
Дардингга қилгандир сийнасин қабр.
Шунчалар меҳнатга беради бардош,
Ахир она тани эмас-ку бир тош.

Шунинг учун ҳамки Расули акрам,
Бир улуғ ҳадисни қилдилар карам.
Кимки бўлса агар жаннат қасдида,
Жаннат оналарнинг оёқ остида!
Эй ўғил, жаннатни айласанг ҳавас,
Онанинг кўнглини рози қилсанг бас.
Минг йил бир хонада қилсанг ибодат,
Бир умр айласанг қўшимча тоат,
Бироқ она сендан кетса норози,
Қачон савобингни босар тарози?
Жаннат қачон сенга қучоғин очар?
Аксинча вужудинг кўрганда қочар!
Эй ўғлим, онага хизмат бажо қил,
Ўғиллик ҳақини тўла адо қил!
Расул деди, кимки ушбу жаҳонда,
Мингларнинг кўнглини шод қилган онда,
Уйда ота-она бўлса норози,
Савоб томонини босмас тарози.
Расул деди, кимки ушбу жаҳонда,
Мингларнинг кўнглини оғритган онда,
Ота-она ундан бўлсалар рози,
Савоб томонини босар тарози.
Юрмоқчи бўлсанг сен Расул изидан,
Асло чиқакўрма унинг сўзидан.
Она рози бўлса жаннатий зотсан,
Йўқ эса абадий жаннатга ётсан.

3-ҳадис. ВАТАННИ СЕВМОҚ ҲАҚИДА

حب الوطن من الايمان

Ҳубб ул-ватан мин-л-иймон
(Ватанни севмоқлик иймондандир)

Эй фарзанд, жону тан бу ватанингдир,
Ватанни, англасанг, жону танингдир.
Асрамоқ бўлсанг сен жон ила танни,
Аввало асрамоқ керак ватанни.
Ватан омон бўлса, жонинг ҳам омон,
Ватан ёмон бўлса, ҳолинг ҳам ёмон.
Мард ўғлон ватанни ҳимоя қилур,
Улуғлар сўзига риоя қилур.
Ватанни севади иймонли киши,
Юртини ўйламоқ туну кун иши.
Душман ҳужум қилса жонин аямас,
Эл учун ош ила нонин аямас.
Хиёнат келмайди асло кўлидан,
Шер каби қайтмайди босган йўлидан.
Элни деб, юртни деб, доим чекар ранж,
Меҳнат билан элга келтиради ганж.
Ўғлим, омон бўлай десанг замонда,
Ватан омон бўлса сен ҳам омонда.
Эй ўғил, ватанга жонни фидо қил,
Фарзандлик бурчини, келгил, адо қил.

4-ҳадис. КАСБ-ҲУНАР ҲАҚИДА

الكاسب حبيب الله

Ал-косибу ҳабибуллоҳи
(Касб-ҳунар эгаси Аллоҳнинг дўстидир)

Ганж - бойлик, хазина.

Одамга жон эрур касб ила ҳунар,
Касб ила ҳунардан ризқ-рўзинг ўнар.
Касбингдан ҳечқачон қолмагайсан оч,
Иқбол сенга томон ёзади қулоч.
Касбингдан бўлади оила обод,
Ризқинг муҳайёдур, ота-она шод.
Касбингдан элу юрт олади фойда,
Ранжинг бекор кетмас, умринг бефойда.
Эй фарзанд, ҳамиша ҳунарга интил,
Шам каби эл учун ёнарга интил.
Одамлар ҳожатин чиқар ҳар онда,
Оғирин енгил қил барча замонда.
Аллоҳга дўст эрур ҳар косиб одам,
Косибга ризқ-рўздин етмас асло ғам.
Савобга етқизар касб ила кори,
Ҳар ишда бўлади доим барори.
Эй фарзанд, яхшидур барча касбу кор,
Бекорчидан, билсанг, Худо ҳам безор,
Бекордан оила хароб бўлади,
Ҳаёти бефойда сароб бўлади.
Касбу ҳунар сенга доим бўлсин ёр,
Сен билан элу юрт қилсин ифтихор.

5-ҳадис. ИЛМ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА

العلم فریضة على كل مسلم و مسلمة

Ал-илму фаризатун ʔала кулли
муслимин ва муслима

(Илм олиш барча мусулмон эр ва аёлга фарздир)

Илм - фазилатнинг улуғ гултожи,
Илмдин юз берар олам ривожи.
Илм - жаҳолатни қийратар олов,
Илм - барча қийин ишларга қалов.

Илм - тўғри йўлни кўрсатур қуёш,
Илмдан кексалар ҳатто бўлуи ёш.
Илм - юракларни ёритувчи нур,
Илм - кўнгилларга берувчи ҳузур.
Илмдан ватанинг бўлади обод,
Илмдан элингни мушкули барбод.
Ақлингни зиёда қилади илм,
Илмдан кўпаяр дилинга ҳилм` .
Илмдан оламни танийсан тамом,
Илминг шам бўлади қўлингда мудом.
Эй фарзанд, бўлмагин сен қайси жойда,
Илмдан элинга етказгин фойда.
Фойдалар кўрганда илмингдан элинг,
Ўзинг ҳам шодонсан, бақувват белинг.
Илмингдан ватан ҳам мустаҳкам бўлар,
Элу юрт қучоғи неъматга тўлар.
Эй ўғил, элингни айласанг рози,
Эл ичра бўларсан элнинг мумтози.

6-ҳадис. ТОЗАЛИК ҲАҚИДА

بنى الاسلام على النظافة

Бунийя-л-ислому ғала-н-назофати
(Ислом тозалик асосига қурилган)

Дунёда энг улуғ хислат тозалик,
Барча учун қутлуғ хислат тозалик.
Тозалик сихҳатнинг асоси эрур,
Асослар ичида расоси эрур.
Кимки тоза бўлса, саломат бўлди,
Соғлиғи жаҳонда давомат бўлди.
Эй фарзанд, танингни тутсанг озода,
Сихҳатинг кунба-кун бўлуи зиёда.

Ҳилм - ҳалимлик, мулойимлик.

Яна тоза бўлса эгнингда либос,
Ишларинг бўлади улуғларга хос.
Бадану либосга етқизмасанг гард,
Сенга чанг солмайди ҳеч қандайин дард.
Улуғлар сўзига мос қил ишингни,
Доимо озода тутгил тишингни.
Ёқимли бўлса гар сен учун ҳаммом,
Ҳаммомдан сихҳатинг ёр бўлар мудом.
Бадану либосинг бўлганида пок,
Қалбни ҳам поклагил, эй соҳиб идрок.
Юрақдан қув барча ёмон хислатни,
Бу ёмон хислатлар қўзғар илатни...
Бадану либосу қалбинг бўлса пок,
Демак сен оқилсан ҳам соҳиб идрок.

7-ҳадис. ЕЙИШ ВА ИЧИШ ҲАҚИДА

الجوع طعام الله

Ал-жуъу таъомуллоҳи
(Очлик Аллоҳнинг таомидир)

Муҳтож бўлмай десанг, ўғлим, табибга,
Амал қил доимо сен илми тиббга.
Кўп ема овқатни, ҳамиша кам е,
Сихҳатни қўлингдан бермасдан ғам е.
Сарғаймасин десанг чехрайи олинг,
Кўп емоқдан холий бўлсин хаёлинг.
Овқат учун ахир қопмас-ку меъда,
Овқатни меъдага яраша е-да!
Ҳадисда келмишдир Расул каломи,
Очлик эмиш улуғ Эгам таоми.
Кам ейишдан диллар бўлармиш равшан,
Олам юзи доим сен учун гулшан.
Кўп еган ўзини сезади офир,
Гоҳи юрак офир, гоҳида бафир.
Ишга қўл урганда уйқуси келар,

Кеча-кундуз жони оромни тилар.
Фикру хаёлидир доим емоқда,
Тили доим банддир овқат демоқда.
Юрагига асло юқмайди илм,
Яна вужудини тарк этар қилм.
Гўшти баданини босади ғоят,
Охири юракка қилар сироят.
Ҳайвонлик феълени ташла, одам бўл,
Фаришта масаллик хулқи кўркам бўл.
Кам еган одамнинг иши саришта,
Бу хислат эгаси бўлур фаришта.
Бисмиллоҳ деб қўлга олинган таом,
Ичингда айланур нурга батамом.
Емишинг валекин бўлсин ҳалолдан,
Биродар, ҳамиша кўрққин заводдан.
Ҳаром есанг, ҳаром тутар барингни,
Ҳавога совура хушку тарингни.
Ҳаромни тановул айласанг эй ер,
Қилган амалларинг бариси бекор.
Ҳаром учун ружуъ қилганинг замон,
Иймонинг қолурми, эй ўғил омон?!
Ҳаром емиш пойга бир ришта бўлди,
Кимки ҳалол еди, фаришта бўлди.
Ҳаромни тобакай ейсан, эй шақий,
Ўзингни санайсан яна сен тақий!
Ҳаром еганларнинг жойи жаҳаннам,
Ҳалол еганларга ундан нима ғам?!

8-ҳадис. ИЧКИЛИК ҲАҚИДА

الخمر ام الخبائس

Ал-хамру уммул хабоиси
(Арақ барча қабихликларнинг онасидир)

Жигарим пораси, эй жоним, ўғул,
Арақдин бўйнингга солма асло ғул.

Арақ амалларни йўқ қилур олов,
Барча қабихликка ул эрур қалов.
Ичсанг Шайтон сени зиёрат қилур,
Тоза иймонингни,оҳ,ғорат қилур.
Арақ ичсанг ақлинг барбод бўлади,
Жаҳолат уйлари обод бўлади.
Оҳиста қирқилур асабинг тори,
Заволга юз тутар умринг баҳори.
Арақ жаҳаннамга қулатар вабо,
Сенга шу керакми,ичгин,марҳабо!
Керакмасми таңда бу азиз жонинг,
Ортиқчами ёки дилда иймонинг?
Асадан, буғдойдан бўлса ҳам арақ,
Қуръонда ҳаромдир дейди,билсанг,Ҳақ.
"Уммул хабоис"дур,дейди Паямбар,
Оқил бўлсанг,шу сўз сен учун етар.
Эй ўғул,кўп улуғ айёмдир ёшлик,
Ўйлама,ёшлигим эрур бебошлик.
Ёшлик илму адаб касб этар замон,
Ўйнаш учун дея қилмагин гумон.
Танингда куч кўпдир, вужудинг олов,
Арақ шу оловга эрур зўр қалов.
Қалов билан олов ёнгани замон,
Айтгинчи,вужудинг қоларми омон?!
Оловинг куйдирар на фақат ўзни,
Балки куйдиради далаю тузни.
Ундан алам тортар отаю она,
Юраги қон бўлар,кўзи гирёна.
Лолага қарагин,кундуз чироғи,
Валекин бағрида бордир бир доғи.
Бола ҳам лоладек бир чироғ бўлар,
Ичгани қалбига бироқ доғ бўлар.
Юракка устма-уст тушганида доғ,
Юракнинг ишлари бўлмасми чатоғ?
Ҳар киши арақдин айламаса бок,
У билан оқибат бўлғуси ҳалок.
Ичувчи нафақат ўзи бўлар хор,

Балки авлодига кўп зиёни бор.
Боласи туғилар ногирон бўлиб,
Боқади болага бағри қон бўлиб.
Минг бор тавба қилар,келмас жойига,
Чидамай уради болта пойига.
Олган ҳосилига боқиб бу “деҳқон”,
Асали ўрнига ютар лахта қон.
Дон сепар,валекин донидир майиб,
Ниҳол нимжон бўлса кимдадир айб?
Дони тоза бўлса тоза дон унар,
Деҳқон соғлом бўлса хонадон унар!

9-ҳадис. ҲАСАДНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА

الحسد يفسد الايمان كما يفسد الصبر العسل

Ал-ҳасаду йуфсид ул-иймона камо йуфсид
ул-сабир ул-асала.
(Аччиқ сабур гиёҳи асални бузганидек,
ҳасад иймонни бузади).

Нақадар ёқимсиз хислатдир ҳасад,
Юксалиш йўлига қўйилган бир садд.
Кишининг жигарин садпора қилур,
Олови ёндирар,бечора қилур.
Ҳасадчи одамга душман керамас,
Ҳасади ўзига душмандир,шу бас.
Кечаю кундузи,ох,ороми йўқ,
Катгаю кичикка эҳтироми йўқ.
Дилида шодлик йўқ,валекин ғам бор,
Ўзгага ғам келса,унга шодлик ёр.
Яхши хислатингни гапирмас асло,
Ёмон хислатингни ёяр эл аро.
Эй ўғлим,ҳасадга жой берма дилдан,
Бу сўзни қувлагин ҳаттоки тилдан.
Ҳасаддан қанчаки бўлсанг узоқда,

Душманинг шунчалик бўлар фироқда.
Ҳасад кетса дилга шодлик ёр бўлар,
Яхши ишлар дилга ихтиёр бўлар.
Ҳасад кетса умринг бўлади узок,
Касаллик йўлингга қўймайди тузоқ.
Асабинг ҳамиша бўлғусидур тинч,
Пайдо бўлмас сенда табибга ўтинч.
Кўпайиб боради сенда ёру дўст,
Сомондан шубҳасиз холий бўлар пўст.
Кўрмайсанми,ахир, Қозий ул = қадар,
Қуръони каримда беради хабар.
Дейдики,ҳасаддан паноҳ тилагин,
Ҳасад эгар ҳатто марднинг билагин.
Қуръондаки ҳасад олинмиш тилга,
Шундан қиёс қилгин зарарин элга.
Ҳасадчи охири фарёд қилади,
Умрининг қасрини барбод қилади!

10-ҳадис. БАХИЛЛИКНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА

البخيل عدو الله

Ал-бахилу адуввуллоҳи
(Бахил Аллоҳнинг душманидир)

Эшитсин одамким,қулоғи кармас,
Дейдилар,бахилнинг боғи кўкармас:
"Бахилнинг бағрида бир доғ бўлармиш,
Шу доғдан ишлари чатоғ бўлармиш.
Юрагинг боғ бўлса,бахиллик янтоғ,
Боққа қарамасанг,янтоғ бўлармиш".
Оҳ,бағри кўкармас,эй бахил одам,
Феълингни хушламас ҳечқачон Эгам.
Бахилнинг ҳолини ҳадиси шариф,
Ёмонлаб,бизларга қилади таъриф.
Аллоҳу акбарнинг Расулуллоҳи,

Деди: "Ал-бахилу адувуллоҳи".
Бахилнинг ишига боқаман ҳайрон,
Не учун ўзини қилади вайрон?!
Ўзи ҳам емайди, ўзгага бермас,
Бировга қолдирар, олиб кетолмас.
Яхшилик қилганни кўра олмайди,
Яхшининг ёнида тура олмайди.
Қўшинининг уйида ўсса бир дарахт,
Бухли қўзғаб, ақли бўлади карахт.
Дўстлардан бирови минса амалга,
Ўзини тушгандек сезар қамалга.
Ўзига яхшилик қилса ҳам биров,
Уни дўст тутмайди, балки санар ёв.
Табассум қилишга қўймайди бухли,
Томир отиб кетган бахиллик нахли.
Жон ўғлим, дунёда бўлмагин бахил,
Барча билан яша дўстона, аҳил.
Юз йил гар уйингда тоат қилурсан,
Бахилсан, Худога душман бўлурсан.
Бухлдан ўзингни мусаффо айла,
Бу дарддир, кел, унга бир даво айла.
Ҳамиша ахлоқи покиза, соз бўл,
Одамлар ичида созу мумтоз бўл!

11-ҳадис. САХОВАТНИНГ ФАЗИЛАТЛАРИ ҲАҚИДА

السخي حبيب الله

Ас-сахиййу ҳабибуллоҳи
(Сахий Аллоҳнинг дўстидир)

Оҳ, қандай соз хислат эрур саховат,
Саховатдан диллар топар ҳаловат.
Саховат дил учун фароғат кони,
Саховат эл учун роҳат макони.
Саховат айласанг дилинг пок бўлар,

Дўзахдан сен учун нима бок бўлар?
 Аллоҳнинг севимли Расулуллоҳи,
 Деди: "Ас-сахиййу ҳабибуллоҳи".
 Яъниким, сахийдур Аллоҳнинг дўсти,
 Одамлар ичида созу дурусти.
 Аллоҳнинг дўстида нечун ғам бўлсин,
 Ҳар икки дунёда нега кам бўлсин?
 Топганин эл учун қилганда нисор,
 Гуноҳи тут каби тўкилур қатор.
 Ўзи ейди, яна ўзгага берар,
 Беваю бечора ҳолига қарар.
 Одам бўлай десанг, ўғлим, сахо қил,
 Бу билан ўзингни ғамдан раҳо қил.
 Худонинг севгани бўлай деган эр,
 Саховат этагин маҳкам тутай, дер.
 Саховат ҳамиша шиоринг бўлсин,
 Фойдадан эл учун нисоринг бўлсин.
 Кўрдингки, бахилни душман дегай эл,
 Сахийни ўзига бир тан дегай эл.
 Дунёда одатинг бўлса саховат,
 Ҳар кимда сен учун бўлмас адоват.
 Қайга борсанг, сени шоҳдек кутарлар,
 Самода балқиган моҳдек кутарлар.
 Кундан кунга ортар иззату шонинг,
 Эл учун муҳайё бўлганда нонинг.
 Дунёда бир умр номинг бўлар ҳай,
 Абадий яшайсан мисли Ҳотам Тай!

12 ҳадис. ЯХШИ СЎЗ ҲАҚИДА

الكلمة الطيبة صدقة

Ал-калимат ут-тоййибату садақатун
 (Яхши сўз садақадир)

Яхши сўз демишлар жоннинг озиғи,
 Ёмон сўз руҳингга азоб қозиғи.

Бугдой нонинг агар бўлмаса хонда,
Бугдой сўзинг бўлсин сени жаҳонда.
Яхши сўз одамга бағишлар қанот,
Рухингга руҳ қўшар,ҳаётга ҳаёт.
Ширин сўз одамнинг кўпдир ошнаси,
Тошга тегмас унинг асло пошнаси.
Ширин сўз одамни руҳга тўлдирар,
Ёмон сўз одамни ўқсиз ўлдирар.
Яхши сўз айтгилу кўнгилни шод қил,
Ғамгинлар дилини,келгил,обод қил.
Ширин сўзни асло қўймагил тилдан,
Мана бу байтни эшит Бедилдан:
"Дил ба даст овар,ки Ҳажжи акбар аст,
В-аз ҳазорон Каъба як дил баҳтар аст".
(Бир дилни овлаки,Ҳажжи акбардир,
Мингталаб Каъбадан бир дил беҳтардир).
Чунки Каъбатуллоҳ расулла жойи,
Каъбага етгандир уларнинг пойи.
Аммо одамзоднинг ичидаги дил,
Аллоҳу жалланинг қароргоҳи бил.
Одамнинг дилидан жой олмиш Аллоҳ,
Бу сўзга қанчалаб китоблар гувоҳ.
Демакки,бир дилни оғритса одам,
Аллоҳнинг дилини оғритмиш ул дам.
Аллоҳнинг дилини оғритса киши,
Билмадим,оламда не бўлар иши?
Шунинг учун ҳамки Расулла шоҳи,
Аллоҳнинг севгани,Ҳабибуллоҳи,
Дедилар:"Яхши сўз бўлур садақа",
Хаёлга бермагин асло тафриқа.
Садақа балони қайтарар зинҳор,
Садақа бердингми,нима ғаминг бор?!
Буюк фазилатга эга садақот,
Бу ҳақда сўзламиш кўп аҳли сиқот.
Садақа фазлини ҳадиси шариф,
Такрору такроран қилибди таъриф.
Яхши сўз,демакки,садақа эрур,

Ғамлардан кишига омонлик берур.
Эй ўғил, яхши сўз тилдан тушмасин,
Дилларни овламоқ дилдан тушмасин.
Ҳадиснинг сўзига амал қил мудом,
Каттаю кичикка кўрсат эҳтиром.
Савобда ён боссин сенга тарози,
Феълингдан Расулим бўлсинлар рози.
Дилларни овлаю кўнгилни шод эт,
Бу билан отангни дилин обод эт.

13-ҳадис. НОМАҲРАМ АЁЛГА ЁМОН КЎЗ БИЛАН ҚАРАМАСЛИК ҲАҚИДА

النظر الى امرأة أجنبية سهم مسموم من سهام ابليس

Ан-назару ила маръатин ажнабиййатин саҳмун
масмумун мин сихоми Иблиса
(Номаҳрам аёлга қилинган назар Иблиснинг
заҳарланган ўқидан бир ўқдир)

Эй, ифбат йўлини тугувчи одам,
Муборак бу йўлдан тоймагин бир дам.
Маънавий оламинг агар бўлса пок,
У дунё, бу дунё сенга нима бок?
Назаринг солмасанг агар ҳаромга,
Шайтон туширолмас сени ҳеч домга.
Шаҳватни енголса агар одамзод,
Бир умр Шайтоннинг тўридан озод.
Шаҳвоний ҳирсига берилган киши,
Ҳайвоннинг ишига ўхшайди иши.
Бу ҳолга далилдир ҳадиси шариф,
Сен учун ҳақ йўлни қилади таъриф.
Агар боқаверсанг қизу жувонга,
Не учун ўхшатмай сени ҳайвонга?
Дўппини олгину бир фикр қилгин,

Худонинг номини бир зикр қилгин.
"Аъувзу биллаҳ"ни олганда тилга,
Шайтон йўл тополмас асло кўнгилга.
Астойдил ўтиру мундоқ ўйлаб боқ,
Аёлингга биров назар солган чоқ,
Наҳотки бу ҳолга дилинг шод бўлса,
Наҳотки сен каби одамзод бўлса?
Аёлимга биров боқмасин десанг,
Шайтоннинг оловин ёқмасин десанг,
Номаҳраи аёлга солмагин назар,
Бу назар назармас,бу назар - заҳар!
Охират уйини барбод қилади,
Шайтоннинг уйини обод қилади.
Аёлга боқмагин шаҳватинг билан,
Боқсанг ҳам боқ,аммо шафқатинг билан.
Ўзгалар хасмига қилма хиёнат,
Хиёнат айласанг қани диёнат?
Тарози олдида жавоб не бўлур,
Оловнинг олдида кабоб не бўлур?
Эй ўғил,иффатинг бўлсин йўлдошинг,
Расулнинг ҳадиси доим қўлдошинг.
Қиёмат кунида бўлма хижолат,
Сарвари коинот қилсин шафоат!

14-ҳадис. ТАБИБ ВА ТАБИБЧИЛИК ҲАҚИДА

من تطيب و لم يعلم منه طب فهو ضامن

Ман татаббаба ва лам йўълам минху тиббун
фаҳува зоминун
(Табибликни билмай табибчилик қилган киши
ўз ишига жавобгардир)

Табиб қачон бўлур ҳақиқий табиб?
Мукаммал ёд бўлса унга илми тибб.
Мижоз нима ўзи,яхши билолса,
Томирга қараса,ташхис қилолса.
Гиёҳлар номини билса бирма-бир,
Таниш бўлса унга дала,дашту қир.
Беморнинг жонига бўла олса жон,
Акаю укадек бўлса меҳрибон.
Дили тоза бўлса,фикрлари тез,
Таҳоратли бўлса касал кўрган кез.
Виждони соғ бўлса,иймони омон,
Ибодатли бўлса яна ҳар замон.
Нийяти пул эмас,савоби бўлса,
Элни деб юраги кабоби бўлса.
Бундай табиб эрур ҳақиқий табиб,
Жонингга меҳрибон,мунису ҳабиб.
Билмасдан табиблик қилса ҳар киши,
Ҳадисда айтилмиш унинг қилмиши.
Зомин бўлар ҳар бир қилган ишига,
Билмай даво қилса қанча кишига.
Қиёмат кунида ночор бўлғуси,
Расулнинг қаҳрига дучор бўлғуси.
Эй ўғил,бормагин нодон табибга,
Ўзингни ташлама кори фарибга.
Тиб илмин мукаммал билмаса табиб,
Қачон бўла олур жонингга ҳабиб.
Жонинг битта,уни шошириб қўйма,
Нодон табибларга топшириб қўйма!

15-ҳадис. САЛОМНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА

من بدأ بالسلام فهو أولى بالله ورسوله

Ман бадъаа бис-саломи фаҳува авло
билаҳи ва Расулиҳи
(Кимки саломни аввал бошласа у Аллоҳ
ва Расули оддида яхшироқдир)

Одобнинг энг улуғ белгиси салом,
Саломӣ бўлмаса қилмагин калом.
Ҳадисда келибди, агар бир одам,
Салом қилмай, сенга гапиргани дам.
То салом қилмаса сўзлама унга,
Яхши сўзни асло кўзлама унга.
Беадаб тилида саломи бўлмас,
Кўнгилда ёқимли каломи бўлмас.
Кибрдан бурнини кўтариб баланд,
Катгаю-кичикни қилмагай писанд.
Расулнинг изидан юрган ҳар киши,
Саломни биринчи бермоқдур иши.
Саломни ҳар киши бошласа аввал,
Худою Расулнинг қошида афзал.
Камтарин кишилар биринчи салом-
Беришиб, савобни кўп олар мудом.
Салом бу Аллоҳнинг бир улуғ номи,
Буни ким билмаса одамнинг хоми.
Уни тилга олса ҳар қаю одам,
Орада кўпаяр муҳаббат ҳар дам.
Аксинча ўзаро қилмаса салом,
Орадан йўқолиб кетар эҳтиром.
Эй ўғил, саломни тарк айлама ҳеч,
Кибрни отгилу фурурингдан кеч.
Афъолинг камтарлик ва ҳаё бўлсин,
Тилингда саломинг муҳайё бўлсин.
Расулнинг сўзидан олгину ибрат,
Саломга биринчи айлагин рағбат!

من عجل اخطأ او كاد

Ман ъажила ахтаъа ав кода
(Кимки шошилса адашади ёки
шунга яқин қолади)

Ҳар ишга қўл урсанг,эй ўғил шошма,
Совундек кўпирма,дарёдек тошма.
Ҳар кимки шошқалоқ бўлди жаҳонда,
Ўзини ҳамиша кўрди зиёнда.
Ўйламай,шошилиб қилинган ҳар иш,
Оқибат кишига келтирар ташвиш. *
Шунинг учун дерлар,шошмоқ Шайтондан,
Фикрлаб иш тутмоқ асли Раҳмондан.
Шошганнинг ошиғи асло олчимас,
Шошилган қиз,дерлар,эрга ёлчимас.
Ҳадисда дедилар Расули Худо,
Ул зотга жонимиз ҳамиша фидо:
"Ҳар кимки шошилди,у хато қилди,
Ва ёки хатога йўл ато қилди".
Расулнинг сўзлари биз учун қонун,
Қонунга бўйсунган бўлади мамнун.
Қанчалар шошилиб чиқарди фармон,
Фармони ортидан чекдилар армон.
Эй ўғил,шошмаслик сенга ёр бўлсин,
Ҳар ишда таҳаммул ихтиёр бўлсин.
Ўйламай қўл урма ҳеч қандай ишга,
Отангни қолдирма ғаму ташвишга!

17-ҳадис. РОСТ СЎЗЛАШ ҲАҚИДА

احب الحديث الى الله تعالى اصدقه

Аҳаббул ҳадиси илаллоҳи таъоло асдақуҳу
(Аллоҳу таъолога ёқимли сўз тўғри сўздир)

Жаҳонда ҳар кимки сўзлади ростин,
 Ишлари бўлмади устину остин.
 Тўғри сўз мақсадга доим йўл очар,
 Омонлик нурини йўлингга сочар.
 Тўғрисўз одамнинг кўп бўлар дўсти,
 Сомонни кўрмагай дўстлардан пўсти.
 Уйида хотиржам ошини ошар,
 Умри узун бўлур,ёшини яшар.
 Худога хуш келар тўғрисўз киши,
 Не учун дунёда бўлсин ташвиши?
 Шунинг учун ҳамки Расули акрам,
 Дедилар,сўзларнинг ичида ҳар дам,
 Худога ёққани тўғри сўз бўлар,
 Тўғрисўз кишининг иши туз бўлар.
 Ёлғонни уялмай сўзласа киши,
 Бошига келади беҳад ташвиши.
 Иймонни қирқади ҳар бир ёлғон сўз,
 Бу сўзни дедилар Расули дилсўз.
 Ростликдан ҳамиша ишлар бўлар соз,
 Рост сўзни ҳамиша айлагин оғоз.
 Эй ўғлим,жаҳонда бўлмагин каззоб,
 Каззобга етгуси беҳисоб азоб.
 Сўнги пушмон эрур ўзингга душман,
 Душман келмай туриб,десанг,боҳушман,
 Рост сўзла,рост сўзла,бўлгин ростғуфтор,
 Гуноҳинг кечиргай албатта Саттор!

18-ҳадис. КЎЗИ ОЖИЗЛАР ҲАҚИДА

من قاد اعمى اربيعن خطوة وجبت له جنة

Ман қода аъмо арбаъийна хутватан важабат
 лаҳул жаннат
 (Кимки кўрни қирқ қадам етакласа унга
 жаннат вожибдир)

Ҳадиси шарифни айласанг эъзоз,
Кўзи ожизларга раҳм қил оғоз.
Кўрдинги,кўчада бир муштипар кўр,
Қўлидан тутгину бирга олиб юр.
Кўрни етакласанг агар қирқ қадам,
Жаннат вожиб бўлмиш сенга ўша дам.
Кимки раҳм қилса ожиз кишига,
Худо омад бергай унинг ишига.
Шунинг учун ҳамки,Шерозлик булбул,
Илтифот қилдилар бир байти мақбул:
"Агар бийни,ки нобинову чоҳ аст,
Агар хомуш бинишини гуноҳ аст".
(Агар кўрсангки,нобинову чоҳдур,
Қимир этмай ўтирсанг,зўр гуноҳдур.
Арпа эксанг агар арпа ўрасан,
Раҳм қилсанг агар раҳм кўрасан.
Агар сен бировга бўлсанг мулойим,
Мулойим бўлади сенга Худойим.
Кўзи ожиз бўлса унда не гуноҳ,
Кўзингни очгилу ташлагил нигоҳ.
Қўлидан тутмоққа айламагин ор,
Худойим қилмасин охир сени хор.
Бошинга тушмасин ожизнинг ҳоли,
Бевақт сўлимасин умринг ниҳоли.
Кўзингдан кетмасин кўзинг равшани,
Қоронғи бўлмасин ҳаёт гулшани.
Агар орзу қилсанг нурли кўзингни,
Ожиздан узоққа солма ўзингни.
Меҳр билан аста тутиб қўлидан,
Элтиб қўйгин уни айтган йўлидан.
Эй ўғлим,қулоқ сол,Расули ақрам,
Барча одамзоддан эди муҳтарам,
Шундай илтифотлар қилди ожизга,
Бу буюк илтифот аслида бизга.
Жаннат керак бўлса сен учун мудом,
Кўзи ожизларга кўрсат эҳтиром!

لا خير في من لا يضيف

Ло хайра фий ман ло йузийфу
(Меҳмон кутмайдиган одамда яхшилик йўқ)

Яхши одам доим кутади меҳмон,
Меҳмонга ҳаттоки жонидир қурбон.
Бахиллик бўлмади асло нонида,
Нон ила ошидир тайёр хонида.
Сен меҳмоннавозлик либосини кий,
Қара, нима демиш шоир Маҳдумий:

“Уйга меҳмон келса, кулиб чиқ дарров,
Шоду хуррамликка тўлиб чиқ дарров.
Бошингда чарх уриб турса-да ғамлар,
Меҳмонга бошқача бўлиб чиқ дарров”

Агар сен фикрда қилмасанг мўртлик,
Сенга муносибдир мана бу тўртлик:

“Мард киши ҳар ишни ҳаёда қилур,
Меҳмонга кулгисин зиёда қилур.
Мансабда бўлса ҳам отнинг устида,
Шу кун и ўзини пиёда қилур”.

Дилингда ҳадисга бўлса иштиёқ,
Расулнинг ҳикматли сўзларига боқ.
Меҳмон кутмоқликнинг қутлуғ хислати,
Улуғ инсонларнинг улуғ хислати.
Меҳмондан қочганда инсонлик бўлмас,
Ишида ҳечқачон осонлик бўлмас.
Эй ўғил, дунёда бўлсанг ҳам гадо,
Меҳмонга жонингни айлагил фидо.
Меҳмон келса дарров қучоғингни оч,
Меҳмонни ёқтирмас ноаҳддан қоч!

لا تضربوا اماء الله

Ло тазрибу имоаллоҳи
(Аёлларни урманглар)

Урар бўлса агар ҳар эркак хотин,
Хотин қўймоқ керак ул эркак отин.
Хотин билан эркак асло тенг бўлмас,
Хотин эркак учун ҳатто енг бўлмас.
Эркакни шер қилиб яратди Худо.
Шерга бас келарми бир нозик адо?!
Ҳайбатда дев каби бўлса гар эркак,
Назокат бобида аёл бир чечак.
Эркак бўлса агар бир кучли шамол,
Аёл киши эрур бир нозик ниҳол.
Эркак бўлса агар даҳшатли довул,
Аёл киши эрур мунғайган овул.
Эркак бўлса агар момақалди роқ,
Аёл киши эрур лолақизғалдоқ.
Эркак ҳисобласа ўзини ботир,
Аёлни қилмагай паришонхотир.
Эркак бўлса агар чиндан паҳлавон,
Аёлнинг кўз ёшин қилмайди равон.
Аёл киши ахир она-ку она,
Онанинг қалбини қилма ғамхона.
Чирансанг, кучлининг олдига боргин,
Кучинг етса, майли, бошини ёргин.
Ўзингни аёлга тенг қилма бироқ,
Майиб қилиб қўйиб, тортмагин фироқ.
Аёл киши ахир умр йўлдошинг,
Кечалар сирдошинг, кундуз қўлдошинг.
Ор қилиб бўлурми ахир йўлдошдан,
Айрилиб бўлурми ахир қўлдошдан?
Таниш аёл бўлсин ёхуд нотаниш,
Лозим унга шафқат ўтида ёниш.

Шафқат кўзи билан боққин аёлга,
Шаҳват орзусини солма ҳаёлга.
Дилингда маҳкам тут Расул сўзини,
Қара,Расул қандай тутди ўзини.
Аёлга ҳечқачон кўтармади қўл,
Қаттиқ гапирмади ё демади "ўл".
Ҳаракат қилдилар қилмоқ учун шод,
Уйидан ҳечқачон чиқмади фарёд.
Ўғлим,агар сенда бўлса эсу хуш,
Хотинга ҳечқачон кўтармагин мушт.
Расулнинг сўзидан чиқмасанг асло,
Бошингга ёғмагай юз турли бало.

21-ҳадис. АСАЛНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

عليكم بالسنة و السنوت فان فيها شفاء من كل داء الا السام

Алайкум бис-санои вас-сунут фа-инна фийҳо
шифоан мин кулли доъин илла-с-сомму
(Сано ва асаддан истеъмол қилингларким,унда
ўлимдан бошқа ҳамма дардларга даво бордир)

Ҳар кимнинг қўлида бўлса асали,
Не учун қочмасин ундан касали?
Қуръони Каримда Аллоҳу акбар,
"Унда шифо бор" деб беради хабар.
Шубҳа билан боқса Қуръонга киши,
Билсинки,не бўлар оқибат иши.
Тасдиқ қилди буни Расули акрам,
Дедилар уч нарса дард учун марҳам:
Асал емоқ яна олдирмоқлик қон,
Тамғани қиздириб босмоқ ўша он.
Тамғани қиздириб босмоқ менга хуш -
Келмайди,дедилар Расули бохуш.
Оиша онамиз қилдилар нақл,
Бунӣ ёдда тутгин,бўлсанг боақл.

Ҳалвою асални Расули акрам,
Дедилар,хуш кўрар эрдилар ҳар дам.
Шубҳанг бўлса қара ўзинг "Саҳиҳ"га,
Гумон билан қолма яна танбиҳга.
Ҳар кимга ёқмаса Расул таоми,
Одамлар ичида одамнинг хоми.
Асаддан катта наф олар марду зан,
Бу сўзга гувоҳни сўрасанг "Махзан".
Эй ўғлим,доимо бўлсанг асаллик,
Вужудинг ўртамас асло касаллик.
Асалинг ёнингда бўлганда ҳамдам,
Касаллик ғамидан сенга нима ғам?
"Фавойиду-л-инсон" номли китобда,
Давоий не демиш,қара,бу бобда:
"Асал эрур баданларнинг қуввати,
Ундан кетар тандан бадан захмати.
Мижозда у қуруқ-иссиқ бўлади,
Яраларнинг ундан ранги сўлади.
Кўзнинг нури ошар яна асаддан,
Қорин оғриқ яна кетар касаддан".
Яна бир табибким,номидир Ҳасрат.
"Тухфайи Ҳусайн"да қилмиш марҳамат:
"Қуруқ-иссиқлиги иккинчи миқдор,
Яраю иллатлар ундан тору мор.
Бадандан тиқилма-тўсиқни очар,
Асаб иллатлари ундан тез қочар.
Совуқ меъда учун манфаати ёр,
Заиф кўзга яна нур қилар нисор.
Кишида ишгаҳа очади доим,
Ейилса,қоринни қилар мулойим".
Табиблар сўзини эшитдинг,мана,
Гумону шубҳалар қолдим яна?
Аллоҳнинг неъматин азиз тут,болам,
Ёруғ бўлгай сенга қоронғи олам.
Кеча-кундуз шукр айтгин Аллоҳга,
Дурудлар юборгин Расулуллоҳга.

22-ҳадис. СЕДАНАНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

عليكم بالحبة السوداء فان فيها شفاء من كل داء الا السام

Алайкум би-ҳаббатис савдои фа-инна фийҳо
шифоан мин кулли доъин иллас сомму
(Сизлар седана ейишни одат қилингким,у сомдан
бошқа барча иллатга шифодир)

Коинот сарвари,Расули Худо,
Умнатнинг дардига табиби Худо.
Седана иллатга даво,дедилар,
Сомдан ўзгасига шифо,дедилар.
Сом нима,деб савол бердилар шу тоб,
Сом ўлим демақдур,бердилар жавоб.
Абу Ҳурайрадан келди бу нақл,
Эсингда тут буни бўлсанг боақл.
Худо бўлсин сенга доимо ҳодий,
Маҳдумий бу ҳақда демиш рубоий:

“Седана асида сиёҳдонадур,
Қуёшда қовжираб,нурга қонадур.
Шунчалар қорайиб,куйгани етмай,
Нон узра тандирда нега ёнадур?”

Седана сўзини билмоқчи бўлсанг,
Зиминга бир назар қилмоқчи бўлсанг,
Асли сиёҳдона,яъни қора дон,
Баданинг гулзорин қилар ободон.
Ўзи қора юзли,лекин иши оқ,
Дардинга даво йўқ ундан яхшироқ.
Расулнинг сўзлари биз учун қонун,
Қонунга бўйсунган бўлади мамнун.
Табиблар бу сўзни тасдиқ этдилар,
Ҳадиснинг тагига бориб етдилар.
Ишонмасанг ўқи,Давоий сўзи,
Шундай деб ёзмишдир “Тибб”ида ўзи:

"Қовуриб ҳидланса седана агар,
Тумов иллотида фойда келтирар.
Яна пес дардига фойдаси ёрدير,
Баҳаққа боғланса кўп нафи бордир.
Илон қони агар қўшилса унга,
Тери доғи кетар суркалса танга.
қуруқ-иссиқликда иккинчи миқдор,
Барча заҳар учун манфаати бор".
"Тухфаи Хусайн"да ёзади Ҳасрат,
Унинг ёзганига,кел,айла диққат:

"Иккинчидир қуруқ-иссиқ седана,
Бод ҳайдар ва жило беради яна.
Қорин қуртларини ўлдирар ҳар он,
Киши сийдигини қилади равон.
Қовурилгач уни ҳидланса агар,
Тумов иллотида фойда келтирар".
Бошқа табиблар ҳам ёзибдир шундай,
Ҳаммасин бу ерда келтирай қандай?
Барини жамласам бўлади китоб,
Қани бунинг учун тоқат ила тоб?
Расулнинг бир сўзи ўзи кифоя,
Барча ҳикмат унда топмиш ниҳоя.
Уни шарҳ қилмоққа саъй этдим бироз,
Расулим,сўрайман қилманг эътироз.
Қиёмат кунида беҳожат қилинг,
Яъни бу ожизга шафоат қилинг.
Маҳдумий дардига тилайди дармон,
Юрагида кўпдир афсусу армон.
Гуноҳлари ортиқ тоғ ила тошдан,
Шунинг учун ҳуши учгандир бошдан.
Дилида ҳамиша ғами йўлдоши,
Заҳар бўлиб ўтар томоқдан оши.
Унинг иши бўлди доим шақоват,
Вале сиздин умид айлар шафоат..

الكَمَاةُ مِنَ الْمَنِّ وَ مَاءِ شِفَاءٍ لِلْعَيْنِ

Ал-камъоту мин ал-манни ва моуху шифоун
ли-л-айни
(Қўзиқорин маннадандир ва унинг суви
кўзларга шифодир)

Катта-кичик дейди,бу қўзиқорин,
Қараб турсам эмас лек ўзи қорин.
“Банот ур-раъд” дея ном қўйиб араб,
У билан қилишар роҳату тараб.
“Саморуғ” деб атаб форс эли эса,
Баҳорда завқини суришар роса.
“Камъот” дея тилга олдилар Расул,
Шафоат бахтига айласин вусул.
Дедилар,билингки,камъот мандандур,
Сувидан ҳамиша кўзлар равшандур.
Буни тасдиқлади табиб аҳли ҳам,
Давоий сўзига қулоқ сол бир дам:
“Саморуғ деб унга қўйганмишлар ном,
Қурайш қавмидан ҳар хосу ҳар ом.
Ғализлик бобида эрур камолда,
Қийин ҳазм эрур у ҳамма ҳолда.
Савдонинг хилтини қуюлтар ҳар он,
Қуюқ овқат билан қўшмоқ кўп зиён.
Фалаж,сакта қилар,қўзғотар қўланж,
Вале суви кўзга нур берар беранж”.
“Махзан”да ёзмишлар хислатин яна,
Ундан келтираман фақат озгина.
Ўтга бироз тутсанг ундан сув чиқар,
Шу сувдан ҳар кимса кўзига чекар.
Кўзларнинг нуруни қилади равшан,
Кўз оқи соф бўлар мисоли гулшан.
Сиқиб,сувларига қўшилса сурма,
Шу сувдан қилинса кўзларга сурма.

Кўриш қувватини оширар чандон,
Киприкни мустаҳкам қилар ўша он.
Миядан кўзларга оқиб тушса сув,
Бу сувни бу сувдан йўқлик сари қув.
Кўп есанг,валекин етади зарар,
Зарарни,айтайин,нима йўқотар.
Тоза ёғда яхши пишириб ҳар чоқ,
Мурчу долчин қўшгин,қалампирмунчоқ.
Бизларга раҳм этиб Расули акрам,
Жонимиз ғамини емишлар ҳар дам.
Кўзимиз нур билан тўлсин деб чунон,
Ҳадиси шарифни қилдилар эҳсон.
Қанчалик гуноҳкор бўлмайлик,Худо,
Кўзимиз нуридан қилмагин жудо.
Бу улуғ неъматдан маҳрум этмагин,
Кўзимиз нурини маъдум этмагин.
Кўзимиз ҳамиша нур билан тўлсин,
Яратган неъматинг сабабчи бўлсин.
Маҳдумий додига ет, Раббим,омийн,
Чунки сен ўзингсан Рабб ул-олабийн!

24-ҳадис. ХОЛАНИ ҲУРМАТЛАШ ҲАҚИДА

الخالة بمنزلة الام

Ал-холату би-манзалатил умми
(Хола она ҳукмидадир)

Онанинг ўрнида бўлади хола,
Рад этиб,эй ўғил,қолма увола.
Расулнинг сўзига айлагин амал,
Ҳадисни дилга жо айла мукамал.
Она қанча севса агар болани,
Онадек меҳри бор,билсанг,холани.
Шод бўлсанг,хола ҳам шодон бўлади,
Бошингга ғам тушса,гирён бўлади.

Сен билан ҳамиша меҳрибон хола,
Ўзини ҳис қилар онаю бола.
Демак уни доим иззатини қил,
Онангдек қошида хизматини қил.
Холага юмшоқ қил доим дилингни,
Ёмон гапирмоқдан сақла тилингни.
Шунда сен бўлурсан ҳақиқий одам,
Юрагинг тинч бўлар,кўнгиллар хуррам.
Ҳадисга мувофиқ бўлади ишинг,
Расулга хуш келар шунда қилмишинг.
Холага дил берсанг,жоним,холам,деб,
Сенга дуо қилар,раҳмат,болам,деб.
Дуоси сен учун бўлар тахту тож,
Дуодан ҳар бир иш олади ривож.
Афсуски, Маҳмудхон холасиз ўсди,
Шум ажал холанинг йўлини тўсди.
Бироқ,ўғлим,сени пишиқ зуволанг,
Нечунки бор эрур олдингда холанг.
Холангни ҳурмат қил,жонажоним,деб,
Келганда ўргилгин,холажоним,деб.
Ҳадисни чин дилдан қилгин эътироф,
Барчага бахш этсин Худойим инсоф.

25-ҳадис. ҚАБРЛАР ЗИЁРАТИ ҲАҚИДА

زوروا القبور فانها تذكركم الاخرة

Зурул қубура фа-иннаҳо тузаккирукум ул-охирата
(Қабрларни зиёрат қилинглр,зеро у сизларга
охиратни эслатади)

Барчанинг охирги манзили қабр,
Худойим,бизларга ўзинг бер сабр.
Барчамиз юрамиз охир бу йўлдан,
Азиз ҳаётимиз кетади қўлдан.
Қабрга киради бу азиз бошлар,

Кўзлардан тўкилур беҳисоб ёшлар.
Кўргани борамиз ота-онани,
Зиёрат қиламиз мунглуф хонани.
Қабрдан чиқади ўсиб ўт-алаф,
Остида ётади қанчалар салаф.
Ҳар бири дунёга бир сутун эди,
Салобат бобида Бесутун эди.
Бири олим эди,бирови золим,
Биров болам дерди,бирови молим.
Бири душман эди,бири эса дўст,
Биров танбал эди,бири эса чуст.
Кимдир тўплаб қанча мол ила давлат,
Олий кошонада тўкарди савлат.
Қуруқ қабр ичра ётишар бугун,
Барининг руҳида бир хилда тугун.
Кимки қилган бўлса чиройли амал,
Гўрида тинчгина ётар ҳар маҳал.
Кимки қилган бўлса тинимсиз гуноҳ,
Қабрда не кечар аҳволи,эвоҳ!
Қабрга боққанда яхшию ёмон,
Ишларим ёдимга тушар ҳар замон.
Қабрга кирсам,оҳ,не кечар ҳолим,
Яхшими-ёмонми,билмам,аъмолим.
Мен ҳам шулар каби ётаман бир кун,
Ажал шарбатини тотаман бир кун.
Ўнг қўлдан келарми номайи аъмол,
Дўзахда бўлмасми бу таним поймол?
Қабрга боқсам мен охират они,
Ёдимга келади ўша замони.
Шунда юрагимга тугаман тугун,
Амали солиҳни бошлайман бугун.
Қабр менга берар ажойиб ибрат,
Шариат сарига қиламан ҳижрат.
Ибодат йўлини қилиб мен пеша,
Шайтоннинг пойига ураман теша.
Гўристон ичида беҳисоб қабр,
Дилим осмонига солади абр.

Охират кунидан беради хабар,
Фурсат фаниматдур, дейди, ҳар сафар!

26-ҳадис. МАСЖИДГА БОРУВЧИ АЁЛЛАР ҲАҚИДА

صلوة المرأة وحدها تفضل على صلواتها في الجامع
بخمسن و عشرين درجة

Салотал маръати ваҳдаҳо тафзулу ала салавотиҳо
фил-жомиги би-хамсин ва ишрийна даражатан
(Аёл киши ёлғиз ўқиган намозининг савоби масжидда
жамоат билан ўқиган намози савобидан йигирма беш
баробар ортиқдир)

Ўзини покдомон сановчи аёл,
Билмадим, бошингда не фосид хаёл?
Магар сени уйда ишинг каммиди,
Масжидни гулатмоқ сенга ғаммиди?
Сен учун наҳотки ҳадиси Расул,
Қиммати бўлмаса ҳаттоки бир пул?
Ғайрат этгил доим сен ҳаё учун,
Масжидга бормоғинг бу риё учун.
Эшитмоқ бўласан унда насиҳат,
Ўзингга ортасан аммо фазиҳат.
Эркаклар диққатин тортиб ўзингга,
Келасан гуноҳни ортиб ўзингга.
Масжид керакмидир сенга ё савоб,
Савоб учун дилни уйда қил кабоб.
Расулнинг сўзига бепарво бўлма,
Оқибат ишлари нораво бўлма.
Буюк илтифотдан фойда ол, фойда,
Лозим эрур турмоқ савоб кўп жойда.
Уйингни ибодат маскани айла,
Хўйингни саодат маскани айла.
Бир савоб яхшими ё йигирма беш,
Ўйлаб кўр, қай бири сенинг учун пеш.

Муслимнинг мақсади дунёда савоб,
Савоб учун доим кўзимизда об.
Она қизим, келгил ғурурни ташла,
Масжиддан етажак сурурни ташла.
Уйда ибодатга юз қўйгил мудом,
Расулнинг сўзига кўрсат эҳтиром.
Сенга яхшироқдур уйдаги ишинг,
Бола-чақа учун чеккан ташвишинг.
Буларнинг бариси ибодат сенга,
Фарзанд ўстирмоқлик саодат сенга.
Агар қила билсанг эрингни рози,
Савоб томонингни босар тарози.
Уйда намозингни айлабон адо,
Эрингга жонингни айлагин фидо.
Уйингда савобнинг мўлини топгин,
Бу билан шайтоннинг оғзини ёпгин.
Масжидга эрингни кузатиб шод бўл,
Ўглинг бўлса юбор, дили обод бўл.
Қайтишгач сўрагин масжидда не ҳол,
Диний масъаладан бўлдимиз савол?
Насиб этса агар сенга Худойим,
Илм ўрганмоққа кўшиш қил доим.
Ҳар икки оламнинг обрўйин Худо,
Сенга насиб қилсин, қилурман дуо!

27-ҳадис. КАСАЛ КЎРГАНИ БОРМОҚНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА

عائد المريض يمشى في مخرفة الجنة

Оидул маризи йамши фий махрафатил жаннати
(Касал кўргани борувчи жаннат боғида юргандекдир)

Эй буюк, қудратли Султони олам,
Сенгадир тилагим, фарёду нолам.
Бизни иллатларга дучор қилмагин,
Касаллик остида ночор қилмагин.

Бутун айлагайсан бизнинг кулчамиз,
Саломат қилгайсан етти муччамиз.
Дунёда касаллик қандай оғир дард,
Тоқат қила олмас унга ҳеч бир мард.
Меҳрингдан бизларга ато бер,Аллоҳ,
Барча беморларга шифо бер,Аллоҳ.
Бизлардан ўтса ҳам қанчалик хато,
Раҳимсан,меҳрингни айлагил ато.
Биламиз,касаллик каффорат эрур,
Гуноҳлар бағрига бир ғорат эрур.
Лекин азобини тортмоқлик ёмон,
Илоҳим,дардларга ўзинг бўл дармон.
Ибодат бахтидан жудо қилмагин,
Ночорлик тахтида гадо қилмагин.
Илоҳим,дунёда ким бўлса бемор,
Меҳрини кўнглимга айлагайсан ёр.
Ҳиммат ато қилгин ҳолин сўрмоққа,
Ёнида юпанчи бўлиб турмоққа.
Расулнинг ҳадисин дилимга жо қил,
Унинг амалини ўзинг бажо қил.
Бемор бўлса ҳамки ночору хароб,
Қилган дуолари эрур мустажоб.
Бемор ётар,бирок қолмас гуноҳи,
Уни ёлғиз дема,Аллоҳ паноҳи.
Бекорга ўтмайди маҳ ила соли,
Гуноҳи тўкилур япроқ мисоли.
Гуноҳсиз одамдан тиласанг дуо,
Юзага чиқмасми ахир муддао!
Эй Маҳдум, беморлар олдига чопгин,
Жонига дармон бўл,дуосин топгин.
Расул ҳадисига амал қил,амал,
Амалдан ишларинг бўлар мукамал.

28-ҳадис. ЭРНИ ҲУРМАТ ҚИЛМОҚ ҲАҚИДА

لو كنت أما احدنا ان يسجد لاحد لامرت مرأة ان تسجد لزوجها

Лав кунту омиран аҳадан ан йасжуда
ли-аҳадин ла-амартул маръата ан
тасжуда ли-завжиҳо.

(Агар бирор кишининг бирор кишига
сажда қилдирмоққа буюрилганимда эди,
хотинларни ўз эрларига сажда
қилишларини буюрган бўлардим).

Эрни эр қилгувчи бу - аёл дерлар,
Эрни ер қилгувчи бу - аёл дерлар.
Аёл яхши бўлса оила обод,
Аёл ёмон бўлса оила барбод.
Уйларга барака аёлдан келар,
Фитнаю маърака аёлдан келар.
Аёлдан уйдаги болалар омон,
Аёлдан уйдаги болалар ёмон.
Аёлдан болалар кўнглида меҳр,
Аёлдан болалар кўнглида қаҳр.
Аёл хонадонда бир буюк устод,
Меҳру муҳаббатдан беради савод.
Валекин оила майдонида эр,
Куч ила қувватда бамисоли шер.
Фарзандлар шаштини букиб туради,
Гоҳ мақтаб,гоҳида сўкиб туради.
Болага бермаса гоҳида адаб,
Истаган йўлига кетади қараб.
Отаю онанинг сўзи бир ердан -
Чиқмаса,болалар бузилар бирдан.
Карвонбоши эрур эр киши,демак -
Карвон аҳлигадир лозим бўйсунмак.
Шунинг учун ҳамки Расули Худо,

Эрга бўйсунмоқни кўрдилар раво.
Эрининг сўзидан чиқмаса хотин,
Бахтиёр санасин сўнгги ҳаётин.
Чунки унга жаннат насиб этгуси,
Асл тилагига бешак етгуси.
Эрини норози қилганда аёл,
Жаннатга кирмоқни қилмасин хаёл.
"Гулистон" ичидан узгандим бир гул,
Тараннум қилибди шерозлик булбул:
"Зани бад дар хонаи марди неку,
Ҳам дар ин олам аст дўзахи у".
(Яхши эрнинг бўлса ёмон хотини,
Дўзах деб англасин ўз ҳаётини).
Таахҳул кўргузган опаю сингил,
Оғир бўлинг,асло бўлмангиз енгил.
Худонинг сўзига қулоқ солингиз,
Расул ҳадисини ёдга олингиз.
Ҳаёт гоҳи аччиқ,гоҳида ширин,
Чидаб тотмоқ керак унинг ҳар бирин.
Эр билан турсангиз елкама-елка,
Қайғулар бўлажак тилкаю тилка.
Заҳардан заҳарлар бунёд бўлади,
Урушдан хонадон барбод бўлади.
Эрга юзингизни қилсангиз бўстон,
Эрни ҳам юраги бўлгай гулистон.
Бу дунё шодлиқда яшарсиз мудом,
У дунё жаннатда топарсиз ором.
Эй Маҳдум,сўзингни шу ерда бас қил,
Завжангга жаннатни доим ҳавас қил.
Худога шукрни айламагил кам,
Аҳли аёлингдан айлади хуррам!

الزنا يورث الفقر

Аз-зино йуврисул фақра
(Зино фақирлик келтиради)

Эй,сенинг афъолинг бўлганда зино,
Дунёдан ҳечқачон излама ғино.
Уйингдан барака кетмоғи тайин,
Фақирлик тутади сени кун сайин.
Расулнинг айтгани бўлмайин қолмас,
Гулгун чеҳранг бир кун сўлмайин қолмас.
Маънавий бузуқлик айласанг ижод,
Охират кунда қилурсан фарёд.
Худони ўйламай,ўйларсан занни,
Булғарсан не учун бу тоза танни?
Аҳли аёлингга қилсанг хиёнат,
Қани сенда инсоф,қани диёнат?
Сени йўлдан урган фоҳиша аёл,
Тоза аёлингдан созми,бу не ҳол?
Биродар,Шайтоннинг йўлига тушма,
Нафси амморанинг қўлига тушма.
Номаҳрам аёлдан юмгин кўзингни,
Оламда шарманда қилма ўзингни.
Фарзандлар ҳақини беҳуда сочма,
Фақирлик томонга ўзинг йўл сочма.
Бу дунё куймаса агар вужудинг,
У дунё чиқади осмонга дудинг.
Покиза инсонлар йўлини тутгин,
Бузуқлик йўлидан бир йўла ўтгин.
Оиланг охири бўлмасин барбод,
Ширинг болаларинг чекмасин фарёд.
Эл ичра кетмасин топган обрўйинг,
Азага айланиб қолмасин тўйинг.
Лаҳзалик лаззатдан ўзни озод қил,
Расулнинг ҳадисин кўнгилда ёд қил.

Беҳуда ўтказиб бу вақти зиқни,
Қўлингдан чиқарма покиза ризқни.
Ҳалол юрсанг,ҳалол ризқни топарсан,
Ҳаром юрсанг,ризқнинг йўлини ёпарсан.
Қай бири яхшидур сенга жаҳонда,
Яхшилаб ўйлаб кўр ўзинг ниҳонда.
Виждон азобини тортмай десанг,ёр,
Вақтини ўтказмай,қилгин истиффор.
Шояд сенга етса Ҳақ илтифоти,
Нечунким Таввобу-р-Раҳимдур оти.
Эй Махдум,жонингни агар тутсанг пос,
Бу азиз танингни қилмагин ифлос.
Худога бўлгин сен зархарид банда,
Расулнинг олдида бўлма шарманда.
Ҳақиқий умматлик йўлини фош қил,
Маъсият йўлини,етар,одош қил!

30-ҳадис. ҚИЗ ФАРЗАНДЛАР ҲАҚИДА

من ابتلي بشئى من البنات فصبر عليهن كان له حجابا من النار

Манибтулийа би-шайъин минал баноти фа-сабара
алайҳинна кона лаҳу ҳижобан минан нори
(Кимгаки Аллоҳу таъоло қиз фарзандлар берса,уларни
сабр билан тарбияласа,улар унга дўзахдан парда бўлади)

Яхши нийят билан қуриб оила,
Дилингда бир тугун бўлмиш ҳоила.
Ўғлим нечун йўқ, деб бўларсан ғамгин,
Биродар,Худога шукрлар қилгин.
Шуни ҳам бермаса нима қилардинг,
Ҳақиқий кулфатни шунда билардинг.
Аллоҳ бермиш сенга дурдона қизлар,
Меҳрибон,раҳмдил,парвона қизлар.
Ақлу заковатда бари ягона,
Аёл бўлса ҳамки,дили мардона.

Аслида Худойим қилиб илтифот,
Сенга бахш этибди абадий ҳаёт.
Дўзах оловидан берибди омон,
Демак жаннат сенга тайин бегумон.
Дўзах оловидан сақланса киши,
Расул томонидан ёқланса киши,
Расул ҳадисига фикр айламоқ,
Бу улуғ неъматга шукр айламоқ,
Отаю онага,демак,вожибдир,
Охират гамини емак вожибдир.
Кўп заҳмат чекамиз жаннатни ўйлаб,
Жонларни тикамиз жаннатни ўйлаб.
Дўзахдан қўрқамиз кечаю кундуз,
Охиратда ёруғ бўлсин дея юз.
Дўзахнинг пардаси бўлса гар қизлар,
Не учун шодликка тўлмайллик бизлар.
Худонинг ишига ношукур бўлмоқ,
Дўзах оловига айни қуламоқ,
Худойим асрасин бу ишдан бизни,
Парда қилсин бизга покиза қизни.
Учта ёки ундан ортса қизимиз,
Жаннатда кўргаймиз бизлар ўзимиз.
Фақат шарти шуки,бўлса солиҳа,
Эл ичра бўлмаса агар толиҳа.
Ибодат ҳамиша йўлдоши бўлса,
Шариат йўлида бардоши бўлса.
Куёвга етолса соғ ила омон,
Номусу орини асраб бегумон.
Бундай қиз дўзахдан сақлаб ўзини,
Ёруғ қилгай ота-она юзини.
Жаннатда отаю она иковлон,
Қизлар билан бирга қилурлар жавлон.
Эй Маҳдум, аввало, кел ўзинг пок бўл,
Ҳадислар бобида соҳиб идрок бўл.
Қизларни покиза қилсанг парвариш,
Жаннатту дўзахдан сенга не ташвиш!

31-ҳадис. САНОНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

لو ان شيئاً كان فيه شفاء من الموت لكان في السناء

Лав анна шайъан кона фийҳи шифоун
минал мавти ла-кона фис-сано
(Агар ўлимга бирор нарсада даво бўлганда эди,
санода бўларди)

Табобат бобида санойи Маккий,
Иллатлар тўридан панойи Маккий.
Гиёҳлар ичида бу қутлуғ сано,
Худога айтади тинимсиз сано.
Нечунки номини набий зикр этди,
Хислати бобида яна фикр этди.
Ҳар бир одам учун,демак,керақдир,
Иллатни қувмоққа емак керақдир.
"Фавоийду-л-инсон" номли китобда,
Давоий шундай деб ёзмиш бу бобда:
"Бош оғриққа даво қилгин санодан,
Қуруқ-иссиқ,қутқаради сафродан.
Йўқолади қўтир,қичиш,васваса,
Эл ичида машҳур эрур у роса.
Тандан қувиб ташлар яна савдони,
Балғамга ҳам ундан қидир давони.
Тозасию Маккийси кўп соз бўлар,
Юрак учун қувват гарчи оз бўлар.
Сочларда ҳам камаяди ёрилиш,
Қўллардан ҳам нари кетар бу ташвиш.
Етги дирҳам бир ичимни қайнатиб,
Хурсанд қилар,ғамни қувар қийратиб".
"Тасҳилу-л-манофиъ" номли бор китоб,
Котиби шундай деб қилади хитоб:
"Санони майдалаб,солиб асалга,
Эрталаб берилса агар касалга.
Одамнинг юраги ундан топар куч,
Савдонинг васваса иши бўлар пуч.

Оёғу қўл, сочда бўлса ёрилиш,
Қўтир, қичиш ила бошлар сурилиш".
Ўзга хосиятин билмоқчи бўлсанг,
Дардинга бир даво қилмоқчи бўлсанг.
"Қонун"ни олгину унга назар сол,
Фойдаю зарарин ундан билиб ол.
Мен набий ҳадисин эслатдим, ўғул,
Токи сано учун қўйгайсан кўнгул.
Санони доимо сақлагил уйда,
Токи сарсон бўлма кўчаю кўйда.
Маҳдумнинг ёдига солиб Худойим,
қабзият тўридан қутилди доим.
Ичақда санчиқлар юз берган замон,
Санодан тополди дардиға дармон.

32-ҳадис. БЕҲИНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

إذا وجد احدكم طخاء على قلبه فليكل السفرجل

Иза важада аҳадукум тихоан ъала қалбиҳи
фал-йаъкулис сафаржал
(Агар сизлардан бировингизнинг кўнглингизда
фашлик пайдо бўлса, беҳидан есин)

Девордан мўралаб турган, эй беҳи,
Неъматлар ичида ўзингсан меҳи.
"Обий" деб атамиш форсий забонлар,
Чунки қўйганмишсан сувга даҳонлар.
Юзингни тук билан яхши ёпибсан,
Етилиб пишибсан, обрў топибсан.
Бу Маҳдум ўйларди тотинг ҳақида,
Тотинг била яна отинг ҳақида.
Ақлу онги уни қилмади мўртлик,
Табъидан туғилди мана бу тўртлик:
"Шафтоли томонга ўтардим, беҳи -
Қулоққа чалинди афсусу "эҳ"и.

- Мени ташлаб қайга кетаётирсан,
Мевалар ичида ўзим-ку беҳи".
Номинг тушмиш сени Расул тилига,
Лаззат бахш этибсан унинг дилига.
Шаънингта айтмишлар бир неча ҳадис,
Шунинг учун ҳамки мен сенга ҳарис.

Ҳадиси шариф:

كلوا السفرجل على الريق فاته يذهب غشاء الصدر

Кулус сафаржала ъалар рийқи фа-иннаҳу
йузҳибу фишо ас-садри
(Эрталабдан беҳи енглар,чунки у қалбдаги
ғашликни кеткизади)

Табиблар ҳадисга қилмиш имтисол,
"Фавойиду-л-инсон" бунгадир мисол.
Сенга равшан бўлсин ой ила қундай,
Давоий бу ҳақда битибди шундай:

ШИРИН ВА НОРДОН БЕҲИНИНГ ХОСИЯТИ

"Ҳар икковин уруғидан йўтал дафъ,
Томоқ ила ўпка учун яхши нафъ.
Қабз қилар шарбатидан ичган чоқ,
Ҳар иккови иштаҳага наф бироқ.
Совуқдан лаб ёки оёқ ёрилса,
Яхши бўлар беҳи ёғи сурилса.
Совуқ бўлар мижоз учун,бил,беҳи,
Меъда учун қувват бироқ майбеҳи.
Буйрак билан қовуқ учун фойида,
Манфаат бор барча дардга мойида.
Ширин беҳи унча қабз этмайди,
Пишганидан асло зарар етмайди".
Эй ўфил,беҳи е,танга даво қил,

Жонингни иллатдан, кел, Мосуво қил.
Қайдаки дуч келса ариғу анҳор,
Ёнига беҳи эк, юрмагил бекор.
Эл учун яхшилиқ айлагил бажо,
Сен учун қилгайлар бир умр дуо.

33-ҳадис. АНОРНИНГ ФАЗИЛАТЛАРИ ҲАҚИДА

من اكل رمانة حتى يستمها نور الله قلبه اربعين يوما

Ман акала руммонатан ҳатто йастанатиммаҳа
наввараллоҳу қалбаҳу арбаъийна йавман
(Ҳар ким бир анорни батамом еса Аллоҳу
таъоло унинг қалбини қирқ кунгача
мунаввар қилади)

Кимни ҳам ром этмас ўзига анор,
Ёқут донларига дилим интизор.
Ҳаттоки номини зикр этди Қуръон,
Расул эса уни, дедилар, дармон.
Анорким, боғ ичра латофатга бой,
Ёқут мисол ёниб беради чирой:
"Нори хандон боғро хандон кунад,
Сухбати мардонат аз мардон кунад".
(Хандон анор боғин хандон қилади,
Мард одам одамни мардон қилади).
Бу Маҳдум боғ аро қўйганда қадам,
Анорни кўрди-ю деди ўша дам:

"Оғзимдан сув келиб анорга боқдим,
Мақтовдан шаънига сирғалар тақдим.
Бирдан тарс ёрилиб боқди-ю деди:
Ким севса танига қон бўлиб оқдим".
Ҳасратким, шоиру табиби даврон,

Анорни шундай деб қилади баён:
"Ширин анор эрур ҳўл-совуқ мижоз,
Табиблар сўзига қилма эътироз.
Аччиғидан сафро бўлур тору мор,
Ундан ёмон хилтлар туғилмас зинҳор.
Асал билан қўшиб агар ширинин,
Ярага суртилса,йўқотар барин.
Чарчоқ,қулоқ оғриқ,оғиз яраси,
Меъда иллоти ҳам кетар барчаси.
Аччиғи сийдикни ҳайдайди кўпроқ,
Майхуши наздимда яна яхшироқ,
Аччиғи зарардир еса томоққа,
Йўтал бўлса,эл ҳам шошмас емоққа.
Аччиқ,ширин яна ул майхуш анор,
Хафақон ҳайдовчи хосиятга ёр".
Яна Ҳасрат ёзмиш бошқа бир жойда,
Анор гулида ҳам бор экан фойда:
"Ғапирсам анорнинг гулидан,совуқ -
Биринчи ўринда,иккинчи қуруқ.
Тиш милкин доимо қилар мустаҳкам,
Қон туфлаш дардини даф этажак ҳам.
Ичак ярасига ундан нафъ етар,
Яра-чақаларни яна дафъ этар".
Кўп дардга давоси бўлса-да анор,
Уни емоқда ҳам,бирок меъёр бор.
Мана бу тўртликда Маҳдумий,қара,
Сенинг учун бир ҳикмат айтибди сара:
"Анор егин,фойда ёрга айланар,
Сафро қочар ундан,хорга айланар.
Бирок вужудида "нори" бор,қара,
Меъёрдан ошдимми, "нор"га айланар".
Эй ўғлим,баданда сафро қилса жўш,
Анорнинг сувидан айлаб тургин нўш.
Иллатлар ҳужуми барбод бўлади,
Сихҳатинг тез кунда бунёд бўлади.

34-ҳадис. ТУЗНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

إذا قرب الى احدكم الطعام فليبدأ بالملح فإنه يزيد في الدماغ
والدماغ و يزيد في العقل

Иза қаруба ила аҳадикумит таъому фа-лаябдаъ
бил-милҳи фа-иннаҳу йазиду фид-димоғи
вад-дибоғ ва йазийду фил-ақли
(Ҳар қачон сизларнинг одингизга таом келтирилса,
бас уни туз билан бошланглар, чунки у мияни зиёда
қилади, меъдани тозалайди ва ақлни кўпайтиради)

Дастурхон устида турса агар туз,
Бу туздан ишларинг доим бўлар туз.
Тузсиз бўлса агар еган овқатинг,
Оғзинга ёқмайин ошар диққатинг.
Етарли туз бўлса агар ошингда,
Роҳатлар чарх урар сенинг бошингда.
Тузга кўп эътибор бердилар Набий,
Шубҳа билан боқиб, бўлмагин ғабий.
Хоҳласанг табиблар китобига боқ,
Сенга аён бўлар ҳаммаси шу чоқ.
Мен эса сен учун гулдаста терай,
Ҳасратнинг сўзини таржима қилай:
"Туз хислати недир, очай энди сўз,
Қуруқ-икки, иссиқ учдир, билсанг туз.
Қуритувчи, яна тарқатувчидир,
Заиф меъда елин йўқотувчидир.
Йиғилган хилт бўлса эритиб ташлар,
Куйдиргани тишга софлик бағишлар.
Туз ейишда кимда мўъгадиллик бор,
Чехрасига равнақ, жило бўлар ёр.
Меъдадан чиқитни тозалаб ташлар,
У билан овқат тез ўтишга бошлар.
Андароний тузи биллурий мисол,
Хом балғамга доим етқизар завол".
Кўрдинги, тузда ҳам меъёр мавжуддур,

Ўртача емоқда қарор мавжуддур.
Ҳаддидан ошириб юборсанг агар,
Аъзога зарари ўқ бўлиб тегар.
Эй Маҳдум, хонангда доим бўлсин туз,
Сихҳатнинг у билан режасини туз.
Расулнинг сўзига қилсанг гар амал,
Шубҳасиз ишларинг бўлул мукаммал!

35-ҳадис.СИРКАНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

سيد ادامك الخل

Саййиду идомикум ул-халлу
(Сирка овқат билан истеъмол қилинадиган
неъматларнинг подшосидир)

Ҳар киши сақласа уйида сирка,
Хонадон ичига тўлгай барака.
Уйига етмагай балою офат,
Аҳли оиласи бўлгай саломат.
Чехраси ёришар бамисоли моҳ,
Бу сўзга табиблар сўзидир гувоҳ.
Араблар тилида сирка бўлар халл,
Бу халлдан мушкилинг осон бўлар ҳал.
Расулга ҳеч сирнинг ниҳони бўлмас,
Набийлар сўзининг ёлғони бўлмас.
Сиркаси муҳайё бўлган хонадон,
Камбағал бўлмайди,деди,ҳеч қачон.
Фақирлик тўрига тушмайин десанг,
Яхшидур уйингда сирка сақласанг.
Агар кўтаролса сиркани мижоз,
Овқатни сирка-ла есанг қандай соз.
Баданга етади беҳисоб фойда,
Ҳасратнинг фикрини эшит шу жойда:
"Мураккаб қувватли шаробдир сирка,
Икки хил мижоздан топмиш барака.

Икки хил қувватдан икки пати бор,
 Ҳам иссиқ, ҳам яна совуқликка ёр.
 Совуқлиги бўлар қайнатса зойил,
 Бу сўзни деганмиш бир пири комил.
 Яллиғликни тандан йўқ қилар доим,
 Хислати бор кескир, яна мулойим.
 Ундан овқат ҳазм бўлади тезда,
 Балғамни йўқотар ичилган кезде.
 Қичима, қўтиру тошмаю сепкил,
 Танда пайдо бўлса йўқотар буткул.
 Кимда яра бўлса ё куйса ўтдан,
 Суркаса, боғланса йўқотар этдан.
 Гулнинг ёғи билан қўшганинг замон,
 Бош ила тиш оғриқ йўқолар осон".
 Бобурнинг табиби Юсуфий эса,
 Қара, нима дейди, сиркадан еса:
 "Истеъмол қилинса сиркадан сафро,
 Йўқолар, ташналик кам бўлар ҳар он.
 Оғриқдан бутунлай халос қилади,
 Чаён чаққан жойга суркалган замон".
 Агар тузалмоқни айласанг нийят,
 Кўрдингки, сиркада кўпдир хосийят.
 Расулнинг сўзига қиламиз иқрор,
 Ҳадиснинг зимнида қанча ҳикмат бор.
 Ҳаётда қанчалар олға ўзмагин,
 Сиркадан кўнгилни асло узмагин,
 Расулнинг сўзига айласанг амал,
 Ишларинг янада бўлмай мукамал!

36-ҳадис. МАЙИЗНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

كلوا فنعمة الطعام الذيبب يزهب التعب يطفى الغضب و يشد
 العصب و يطيب النكهة يزهب البلغم و يصفى اللون

Кулу фа-ниъмат таомуз забибу йузҳибут таъаба
 йутфил ғазаба ва йашуддул асаба ва йутийбун накҳата

ва йузҳибул балғама ва йусаффил лавна
(Майиз қандай яхши емиш,ундан истеъмол қилинлар,
у чарчоқни кетқизади,ғазабни сўндиради,асабни мус-
таҳкамлайди, оғиз ҳидини яхшилайдди,балғамни
йўқотади ва рангни мусаффо қилади)

Кимнинг бўлса агар емиши майиз,
Майиздан топажак беҳисоб файз.
Майиздан истеъмол қилинса ҳар чоқ,
Танини тарк этиб кетади чарчоқ,
Майиз одамзодни сақлар ғазабдан,
Нечунким,иллатни қувар асабдан.
Майиз егач тандан кетади балғам,
Тип-тиниқ қилади яна юзни ҳам.
Бу сўзнинг бариси Расулнинг сўзи,
Ҳадисда шундайин деганлар ўзи.
Давоий таърифлаб тибда майизни,
Майизда бор дейди шундай файзни:
"Майиздан семизлик етар баданга,
Бироқ қон куяди,хўл-иссиқ танга.
Қуруқ-совуқ эрур уруғи бироқ,
Буйрағу қовуғу ўпкага созроқ.
Боқлаю зирага бўлганида ёр,
Тухумлар шишини қилар тору мор.
Қимирлаб жойидан жилганда тирноқ,
Тирноққа боғланса туширар ҳар чоқ".
Ҳазрати Алийким,шери Худодир,
Сўзини келтирмоқ бунда раводир.
Дедилар,ҳар куни агар ҳар киши,
Қизил майиз емоқ бўлганда иши.
Миқдори бўлса гар йигирма битта,
Танида иллатни қўймас албатта.
"Тасҳилу-л-manoфиъ" ичида баён,
Қилинмиш бу нарса,топарсан аён.
Олимлар синфидан Махдум Восилий,
Таснифот бобида кўпдир ҳосили.
Майизли ош учун айтмиш бир ҳикмат,

Ҳикматга кел бугун айлагин диққат:
"Майизли ҳар бир ош файзли бўлар,
Файзли ҳар бир ош майизли бўлар".
Эй Маҳдум, ҳар қачон агар ош қилсанг,
Яхшидир майиздан чун йўлдош қилсанг.
Ва ёки уйингда бўлганда майиз,
Емоқдан олурсан бепоён файз.
Бу бобда бўлмасанг олам аро суст,
Баданинг доимо бўлгай тандуруст.

37-ҳадис. ФОЛБИНЛИКНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА

سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الكهان فقال ليس بشئ فقالوا يا رسول
الله انهم يحدثنا بشئ فيكون حقا فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم تلك الكلمة
من الحق يحفظها من الجن فيقرأها في اذن وليه فيخلطون معها مائة كذبه

"Саъала Расулаллоҳи саллаллоҳу алайҳи васалама
носун анил каҳҳони. Фа-қола:"Лайса би - шайъин".

Фа-қолув:"Ё Расулаллоҳи иннаҳум йухаддисуно
би-шайъин фа-йакуну ҳаққан". Фа-қола Расулаллоҳи
саллаллоҳу алайҳи васалама:"Тилкал калимату мин
ал-Ҳаққи, йаҳфазуҳо мин ал-жинни, фа-йақрауҳо фий
узни валийҳи, фа-йахлитуна маъаҳо миата кизбаҳ".

(Оиша разияллоҳу анҳо бундай дейдилар:

"Одамлар Расулаллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаламдан
коҳинлар ҳақида сўрашди. Расулаллоҳ:"Ҳечқиси йўқ,
сўрайверинглар"дедилар.Одамлар:"Ё Расулаллоҳ,
коҳинларнинг бизга айтган гаплари баъзан тўғри
чиқиб қолади",-дедилар.Жаноби Расулаллоҳ:"Ўша
ҳақ гапларни жинлар (ғойибдан) эшитиб,ўз хожаси
(яъни коҳиннинг) қулоғига етқизади,у эса юз хил
ёлғонни қўшиб-чатиб,сизларга айтади", - дедилар)
Ғойибни кўради,демагин,фолбин,

У молни кўради,демакки молбин.
Молу давлатингни қилмоққа туя,
Асли йўқ гапларни айтар ножўя.
Расул недир унга,Худони сотар,
Арзимас пул учун иймонни сотар.
Фолбинлик қилмасди фолбинлар зинҳор,
Расулу Худони сотмаса,эй ёр.
Худо биласан-ку фолбинга қарши,
Фолбиннинг ишидан қалтирар Арши.
Расул ҳадисида неча марталаб,
Фолбин бўлмасликни қилдилар талаб.
Расулу Худога солмайин қулоқ,
Фолбин фолбинликни қилади ҳар чоқ.
Демак,эътиқодинг,ўйла,дурустми,
Ёки бу сўзларнинг асоси сустми?
Расул дедиларки,кимки фолбиндир,
Унинг хабарчиси оламда жиндир.
Жинлар осмон сари қилишиб парвоз,
Малоик сўзидан эшитиб бир оз.
Бу сўздан фолбинга етқизиб турар,
Каромат деб унга айтқизиб турар.
Бироқ битта сўзни юзталаб ёлғон,
Ичига ўрашиб айтурлар ҳар он.
Ҳаттоки рост бўлсин фолбиннинг сўзи,
Рост деган муслимнинг қародир юзи.
Шариат бўйича бўлади кофир,
Бу ҳақда ҳужжатлар келгандир вофир.
Фолбинлар бой бериб дилдан иймонни,
Иймонсиз қилишар ўзга инсонни.
Худонинг сўзини ёдга олишмас,
Расулнинг сўзига қулоқ солишмас.
Демак кимки унга қилса эътиқод,
Иймони муқаррар бўлмишдир барбод.
Сўнгни дамда кўрдим,баъзи фолбинлар,
Фолбин эмас,балки кўп маҳолбинлар.
Шариат сўзини эздан тинглашиб,
Фолбинлик хатарин зимдан англашиб.

Фақат ўзгартириб фолбин номини,
Яна қўймоқдадир элга домини.
Номи ўзгаргану ишидир ҳамон,
"Кароматчи" эмиш соҳиби даврон.
Ёки экстрасенс атабон ўзни,
Чўнтакка тиккандир икки оч кўзни.
Шариат йўлини қилмайин писанд,
Барчадан ўзини тутгандир баланд.
Пайғамбар руҳидан олармиш мадад,
Ибн Сино эмиш ҳамиша ҳамдард.
Имом Аъзам туриб унинг ёнида,
Тайёрмиш мададга ҳар бир онид.
Ғавсул Аъзам унга доим ҳамкормиш,
Занги Ота руҳи ёнда тайёрмиш.
Чайла қуриб бири ҳовли ичида,
Хоҳи эрта бўлсин,хоҳи кечида.
Худони чайлага таклиф этармиш,
У билан чайлада суҳбат тутармиш.
Бири юборармиш жинни узоққа,
Иллатни туширар эмиш тузоққа.
Жинлар ёриб бемор киши қорнини,
Олиб ташлар эмиш ҳаром қонини.
Жинга буюрсамиш агар фолбинлар,
Узоқда жарроҳлик қилармиш жинлар.
Соғ киши бундайин сўзларни демас,
Соғлом одам эса бунга ишонмас.
Таажжуб,қанчалар соғлом одамлар,
Узоқ йўллар аро тортиб аламлар.
Руҳий касаллардан сўрашар мадад,
Ахир улар ўзи тортмоқда-ку дард.
Аввало уларни тузатмоқ керак,
Шариат йўлига узатмоқ керак.
Каромат нимадир,қилайин баён,
Токи сенга бўлсин ҳаммаси аён.
Каромат аслида уч хил бўлади,
Ақли бор кишилар буни билади.
"Хориқи одат"дир аввали уни,

Фақат қила олар авлиё буни.
Бири "маъунат"дир,яъни Худойим,
Кимки қилса агар намозни қойим,
Поку ҳалол юрса беради унга,
Лекин ўйи эмас пул ила танга.
Каромат сотишни айламас одат,
Шариатни билгай улуғ саодат.
Яна бири эрур унинг "истидрож",
Ушбу тоифага йўқдир ҳеч илож.
Улар кўрсатмасин қандай каромат,
Шайтоннинг шарридан эмас саломат.
Каромати бари Шайтондан эрур,
Хабарни уларга Шайтонлар берур.
Эй ўғил,буларнинг баридан қочгин,
Шариат йўлига эшикни очгин.
Йўлдан озганларнинг йўлидан юрма,
Бир лаҳза уларнинг ёнида турма.
Қўлдан келса,ўғлим,бўлгин авлиё,
Маъунат соҳиби бўла олгин ё.
Ўзга нарсалардан ювгин қўлингни,
Дунёда йўқотма асло йўлингни.
Дилингда ҳамиша Аллоҳ бўлсин ёд,
Шунда бўлгай сени иймонинг обод!

38-ҳадис. СУРМАНИНГ ХИСЛАТЛАРИ ҲАҚИДА

ان خير احوالكم الاثم

Инна хайра акҳоликумул исмиду
(Суртадиган нарсаларингиз ичида
яхшиси сурмадир)

Мавжуд бўлса агар қўлингда сурма,
Сурмани суришни орқага сурма.
Сурмадан топарсан кўзга зиёни,
Кўзингга бахш этар меҳригиёни.

Кўзингга боққанлар ошиқ ўзингга,
Ошиқлар термулиб қолар кўзингга.
Сурмани кўп яхши кўрмиш Расулим,
Унга фидо бўлсин барча хусулим.
Кўзимга тунлари сурма сурарман,
Иллатни оҳиста четга сурарман.
Кўзимдан тўхтайди ёшлар оқиши,
Яна яхши бўлар хатга боқиши.
Шоиру табиблар сараси Ҳасрат,
Қара, нима дебди, айлаб марҳамат:
"Ҳажару-л-куҳл" дир сурманинг номи,
Аввал совуқ, сўнгра қурурқ тамоми.
Қотирар, қуритар, вале ярасиз,
Яраю дамъани қувар шубҳасиз.
Ярадан ортиқча этни кеткизар,
Бу билан баданни кучга етқизар.
Бурун қонини тўсар, яна наф қонга,
Кўтарар бўлсалар гар бачадонга".
Демак, мавжуд бўлса, қўлингга сурма,
Сурмани суришни орқага сурма.
Сурмани сурмайин икки тарафдан,
Айрилиб ўтирма беҳисоб нафдан.
Нафнинг бири, билсанг, ҳадисга амал,
Бошқаси топарсан фойда мукамал.
Эй ўғлим, қўлингга бўлганда сурма,
Сурмадан кўзингга сурмайин турма.
Қизу жувонларга, айтсам, фойдаси,
Зеболик топади суртса дийдаси.
Мижгонлар жойида барқарор бўлар,
Гуркираб ўсмоқда қувват ёр бўлар.
Кўзларнинг ёшини олиб кетади,
Кўздан ёш оқиши қолиб кетади.
Кўз оқи қизариб юрса ҳар маҳал,
Қизили кетади, иши бўлар ҳал.
Сурма сур, ҳадисга айлагин амал,
Амалдан ишларинг бўлгай мукамал!

اکرموا الخبز

Акримул хубза
(Нонни эъзозлангиз)

Эй азиз, танингда жон бўлса азиз,
Бўлмоғи лозимдир сенга нон азиз.
Жоннинг азизлиги нонинг туфайли,
Ноннинг азизлиги жонинг туфайли.
Нонинг бўлмас эса жонинг бўлмагай,
Жонинг бўлмас эса нонинг бўлмагай.
Демак, ноннинг ўзи жоннинг ўзидир,
Жоннинг ўзи эса ноннинг ўзидир.
Жони бор нонини азиз тутуди,
Нони бор жонини азиз тутуди.
Маҳдумий, қарагин, ёзмиш бир тўртлик,
Маъносин уқмоққа қилмагин мўртлик:
"Ноннинг ушоғи ҳам ноннинг ўзидир,
Нон эса баданда жоннинг ўзидир.
Нонимиз бўлмаса жонимиз ҳам йўқ,
Жон эса худди шу ноннинг ўзидир".
Бошқа бир тўртликни қилай зиёда,
Тўртликда бу маъно бўлмиш ифода:
"Нон юмшоқ-қаттиқми, барибир, нондир,
Қуввати ўзгармас, лаззатга қондир.
Шунинг-чун ҳар икки томонидан ҳам,
Ўқисанг, ўзгармас, бир хилда "НОН" дир".
Нонни эъзозлангиз, дедилар Расул,
Шафоат бахтига айласин вусул.
Насихат бўлмагай бундан ҳам ортиқ,
Биз учун бу ҳадис улуғ бир тортиқ,
Худойим қилмасин нондан жудолар,
Дунёда озмидир ахир гадолар.
Тишлам нон дардида бермоқдалар жон,
Бунга гувоҳ ахир ойнаи жаҳон.
Биз учун асло танг бўлмасин ҳаёт,

Худойим нонларга берсин баракот.
 Нонни эъзозлаган хор бўлмас асло,
 Оламда нон учун зор бўлмас асло.
 Қашшоқлик юзини кўрсатмас унга,
 Кундузи айланмас қоп-қора тунга.
 Эй ўғлим,қўлингда бўлса агар нон,
 Ўзинг е,ўзгага нисор эт ҳар он.
 Ҳамиша англагин ноннинг қадрини,
 Англа ҳам муҳтожлар дили дардини.
 Муҳтожлар дардига бўлолсанг дармон,
 Икки дунё сенда бўлмагай армон!

40-ҳадис. ПОРАНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА

لعن الله الراشى و المرتشى و الرانىش الذى يمشى بينهما

Лаъаналлоҳур рошийа вал-мурташийа вар-роиша
 аллазий йамши байнаҳумо
 (Пора олганга, пора берганга ва ўртада турганга
 Аллоҳнинг лаънати бўлсин)

Ҳар ким олса агар дунёда пора,
 Дўзахда вужуди бўлар садпора.
 Дунёда ҳар кимки пора берибди,
 Бу азиз умрини хора берибди.
 Ўртада турганнинг ишидир огир,
 Дўзахда елкаси бўлади яғир.
 Бу учнинг ишига йўқ асло чора,
 Охират кунида бўлар бечора.
 Нафсининг жиловин тортолмаган эр,
 Охири хор бўлиб,кўп пушаймон ер.
 Порага ундайди унинг ит нафси,
 Қанча олса шунча тўймас кит нафси.
 Олам бойлигини тортса домига,
 Ҳаттоки юқ бўлмас унинг комига.
 Барча йўлларингни тўсиб порахўр,
 Сени тутмоқ учун аста солар тўр.
 Пора бермоқ учун мажбур қилади,

Пичоқсиз бағрингни роса тилади.
Бироқ,иродангни букмагин,иним,
Пора бўлса сенда бўлмагай тиним.
Аввало иймондан жудо бўласан,
Сўнг молдан айрилиб,гадо бўласан.
Пора бериб топган обрўйу молинг,
Аслида бўлади сенинг заволинг.
Икки дунёни ҳам бой бериб қўлдан,
Адашиб кетмагин бу тўғри йўлдан.
Дилни тўғри тутиб,бермасанг пора,
Дардингга Худойим беради чора.
Порахўр олдида эгма асло бош,
Худога тилакни айлагин йўлдош.
Одамга ризқи рўз берувчи Худо,
Ҳеч кимни ризқидан қилмагай жудо.
Оз егин валекин ҳалолдан егин,
Борига сабр қил,шукрлар дегин.
Худонинг қаҳрига учрабон ногоҳ,
Хаста жигарингдан тортма совуқ оҳ.
Ўртада турувчи,эй қабиҳ одам,
Ўртадан жуфтакни ростлагин бу дам.
Ҳадиснинг маънисин бугун дарк айла,
Бу манфур одатни қатъан тарк айла.
Сен икки одамни тортиб оловга,
Биз учун айланма абадий ёвга.
Сендекнинг қуриса агар уруғи,
Орадан йўқолар тезда "қуруғи".
Эй ўғлим,ўлсанг ўл,пора олмагин,
Дўзахда куйишга чора олмагин.
Тўғри юр,тўғри тур,тўғри яшагин,
Ҳалол топ,ҳалол е,ҳалол ошагин.
Тилагинг ҳамиша бўлсин Аллоҳга,
Садоқат кўрсатгин Расулуллоҳга!

ХОТИМА

Тунлари ўртаниб заҳматлар чекдим,
Амаллар боғига бир дарахт эқдим.

Суви бўлди ҳар хил тариқу шева,
Мана бугун берди охири мева.
Тилинг топа олса мевадан лаззат,
Мен учун дунёда бу улуғ иззат.
Тиладим савоблар бўлса деб ҳосил,
Ҳосилдан жаннатга бўлсам восил.
Нечунким гуноҳим ошибди тоғдан,
Қандай умид қилай ул боқий боғдан.
Дўзах оловидан қўрқаман ёмон,
Худойим бергайми мен учун омон!
Расулим қиларми мени шафоат,
Ишим бўлди ахир доим шақоват.
Умидим беҳаддур Раҳим отидан,
Насиб этса дейман баракотидан.
Агар қирқ ҳадисни билса ҳар киши,
Ноўрин эмишдир унинг қўрқиши.
Ваъда қилмиш набий шафоатини,
Насиб этсин бизга саодатини.
Ушбу қирқ ҳадисни дилга жо қилай,
Оғзимни шукрига доим во қилай.
Ёзиб-ёзиб бугун тугади хатим,
"Лайлат ул-қадр"да айладим хатм.
Таърих моддасидан сўрасанг савол,
Кейинги байтга назарингни сол.
"Нажот бўстони"га "боғ"ни ҳамдам қил,
Сўнгра "саккиз" қўшгил, барини жам қил.
Бу кеча мен тўқдим кўзларимдан об,
Худойим бергайми ишимга савоб?
Ёзганим ёқгайми юртим элига,
Маза бахш этарми унинг тилига.
Ўқиғач қиларми ҳақимга дуо,
Ҳосил бўлажакми менга муддао?
Ёзганимни ўқиб, агар бўлсанг шод,
Дуо бирлан мени айлагайсан ёд!

Мазкур байт асарнинг ёзилган йилини билдиради. Абжад ҳисоби бўйича, "нажот бўстони"дан 983, "боғ"дан 1003 сони чиқади, унга яна 8 қўшилса ҳаммаси бўлиб, 1994 бўлади.

ЛУҒАТ ВА ИЗОҶЛАР

А

Абр - булут
Ажр - мукофот
Асар қилмоқ - таъсир этмоқ
Афъол - феъл, одат
Аъмол - қилинган ишлар
Аҳли сиқот - ишончли кишилар

Б

Банот ур-раъд - "момоқалдиरोқ қизлари", кўзиқорин
Бар - этак
Баҳақ - тери юзасига тушадиган юпка оқ доғ
Бесутун - тоғ номи
Беҳ ёки беҳтар - яхши, соз
Бок - қўрқув, хавф
Бухл - бахиллик

В

Во қилмоқ - очмоқ, мас., оғизни
Восил бўлмоқ - етишмоқ
Вофир - сероб, фаровон
Вусул - етишиш

Г

"Гулистон"-Саъдий Шерозийнинг одоб-ахлоққа бағишланган асари.

Д

Дамъа - кўздан ёш оқиши
Дарж этмоқ - ёзмоқ
Дарк этмоқ - тушунмоқ, идрок этмоқ
Даҳан - оғиз
Дийда - кўз
Дилсўз - дили куйган
Дом - тузоқ
Дуд - тутун
Дуруд - салавот

Ё

Ёри ғор - ғордаги дўст, яъни Абу Бакр Сиддиқ. У Расул алайҳис салом билан Маккадан Мадинага ҳижрат вақтида душманлардан яшириниш мақсадиғ ғорда бирға бўлган ва шу лақабни олган.

З

Завжа - хотин

Зан - аёл

Зархарид - олтинга сотиб олинган

Зимни - тағи, асоси

Зод - озиқ-овқат, бу ерда савоб маъносида

И

Имтисол - қулоқ солиш, буйсуниш

Истиғфор - мағфират тилаш, кечирим сўраш

К

Ком - оғиз

Кори ғариб - ғалати иш

Кўза - рўза тутмаган одамға нисбатан ишлатиладиган сўз

Кўзга чекмоқ - кўзға қўймоқ, суртмоқ

Кўшиш - ҳаракат

М

Майбеҳ - беҳидан тайёрланган шарбат

Майхуш анор - чучук анор

Манна - осмондан ёғадиган шабнамға ўхлаган модда

Марду зан - эркак ва аёл

"Махзан" - Муҳаммад Ҳусайннинг "Махзан ул-адвия" ("Даволар хази-наси") китоби, XVIII аср.

Маҳдум Восилий - "Нажот бўстони" китоби муаллифининг отаси, "Мажмаъ ул-адвия" ("Даволар мажмуаси") асар муаллифи

Маъдум этмоқ - йўқ қилмоқ

Маъсият - гуноҳ, исёнкорлик

Маҳолбин - нарсани қуруқ сафсата сифатида кўрадиган киши

Меҳ ёки меҳтар - улуғ

Миядан кўзға сув оқиши - табобатда сув томчисининг мия орқали кўз гавҳарига кириб қолиши (катаракта)

Молбин - мол (бойлик)ни кўрувчи
Мосуво қилмоқ - ажратмоқ
Моҳ - ой
Моҳу сол - ойу йил
Мустажоб бўлмоқ - қабул бўлмоқ

Н

Нахл - дарахт
Ниёзмандлик - ҳожатмандлик
Ниҳод - кишининг табиати
Нобино - кўр киши
Номаи аъмол - банданинг бу дунёда қилган ишлари ёзилган китоб
Нор - олов

О

Об - сув
Оби чашм - кўз ёши
Оғоз қилмоқ - бошламоқ

П

Пос тутмоқ - ҳурмат қилмоқ

Р

Раббул олабийн - оламларнинг парвардигори
Раҳо қилмоқ - бўшатмоқ
Ришта - ип

С

Сада - тўсиқ, девор
Сакта - ўздан кетиш, бундай одамни баъзан ўлди деб гумон қилиб, кўмиб юборганлар. Юсуфий тавсиясича, унинг кўзига қаралади, кўзида одам акси кўринса, тирик ҳисобланади
Салот ул-хамс - беш вақт намоз
Сарафроз - шод
Саттор - айбларни ёпувчи, Аллоҳ исмларидан бири
Саҳо - сахийлик
"Саҳиҳ" - Исмоил ал-Бухорийнинг "Ал-Жомиъ ус-саҳиҳ" асарига ишора

Сиёҳдона - қора донлар, седана шу сўзнинг бузиб айтилиши
Сироят - таъсир
Сойим ун-наҳору қойим ул-лайл - кундузи рўзадор, кечаси ибодатда бўлиб чиқиш

Т

Тааҳдул - уйланиш
Таввоб ур-Раҳийм - тавбаларни қабул қилувчи меҳрибон зот (Аллоҳнинг сифатлари)
Тариқу шева - йўл ва усул
Тарсон бўлмоқ - қурқмоқ
Тафриқа - паришонлик
Ташхис - касаликни аниқлаш, диагноз
Тақий - парҳезгар, пок одам
Таҳаммул - сабр, бардош
Тов - тоғ
Толиҳа - беномус, бузуқ
Туз бўлмоқ - тўғри бўлмоқ
"Тухфаи Ҳусайн" (Ҳусайн тухфаси) - Саййид Муҳаммад Ҳасратнинг асари (XVIII аср)

У

Уқбо - у дунё, охират

Ф

"Фавойид ул-инсон" ("Инсонларга фойдалар") - Ҳаким Давоий ал-Гилонийнинг асари (XVI аср)
Фазихат - шармандалик
Фош қилмоқ - бу ерда ошкор қилмоқ, билдирмоқ маъносида

Х

Халл - сирка
Хосу омм - каттаю кичик
Хушку тар - қуруқ ва ҳўл
Хуй - одат, феъл

Ч

Чаҳор ёр - тўрт дўст, Расул алайҳис саломнинг тўрт халифаси: Абу Бакр Сиддиқ, Умар, Усмон ва Али
Чехраи ол - қизил юз
Чил ҳадис - қирқ ҳадис
Чоҳ - қудуқ

Чуст - чаққон

Ш

Шақий - бадбахт

Шақоват - бадбахтлик

Шерозлик булбул - бу ерда Шайх Муслиҳиддин Саъдий назарда тутилади

Э

Юсуфий Эҳтимом - ҳаракат - Бобурнинг хос табиби, "Тибби Юсуфий" номли машҳур асар муаллифи

Ф

Фабий - бефаҳм, тентак

Фино - бойлик

Форат қилмоқ - таламоқ

Фул - занжир

Фулом - қул

Қ

Қабзият - ич қотиш

Қавми Од - Аллоҳга осий бўлиб, қирилиб кетган халқ

"Қонун" - Абу Али ибн Синонинг "Ал-қонун фи-т-тибб" ("Тиб қонунлари") китоби

"Қуруғи" - пулнинг эл ичидаги махфий номи

Ҳ

Ҳай - тирик

Ҳарис - очкўз

Ҳилм - юмшоқлик

Ҳодий - йўлга солувчи

Ҳоида - халақит берувчи, тўсувчи

МУНДАРИЖА

БИСМИҲИ СУБҲОНАҲ	3
1-ҳадис. ОТА-ОНАНИ ЭЪЗОЗЛАШ ҲАҚИДА	4
2-ҳадис. ОНАЛАРНИ ЭЪЗОЗЛАШ ҲАҚИДА	6
3-ҳадис. ВАТАННИ СЕВМОҚ ҲАҚИДА	8
4-ҳадис. КАСБ-ҲУНАР ҲАҚИДА	8
5-ҳадис. ИЛМ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА	9
6-ҳадис. ТОЗАЛИК ҲАҚИДА	10
7-ҳадис. ЕЙИШ ВА ИЧИШ ҲАҚИДА	11
8-ҳадис. ИЧКИЛИК ҲАҚИДА	12
9-ҳадис. ҲАСАДНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА	14
10-ҳадис. БАХИЛЛИКНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА	15
11-ҳадис. САХОВАТНИНГ ФАЗИЛАТЛАРИ ҲАҚИДА	16
12-ҳадис. ЯХШИ СЎЗ ҲАҚИДА	17
13-ҳадис. НОМАҲРАМ АЁЛГА ЁМОН КЎЗ БИЛАН БОҚМАСЛИК ҲАҚИДА	19
14-ҳадис. ТАБИБ ВА ТАБИБЧИЛИК ҲАҚИДА	21
15-ҳадис. САЛОМНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА	22
16-ҳадис. ШОШҚАЛОҚЛИКНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА	23
17-ҳадис. РОСТ СЎЗЛАШ ҲАҚИДА	23
18-ҳадис. КЎЗИ ОЖИЗЛАР ҲАҚИДА	24
19-ҳадис. МЕҲМОН КУТМОҚНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА	26
20-ҳадис. АЁЛЛАРНИ УРМАСЛИК ҲАҚИДА	27
21-ҳадис. АСАЛНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	28
22-ҳадис. СЕДАНАНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	30
23-ҳадис. ҚЎЗИҚОРИННИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	32
24-ҳадис. ХОЛАНИ ҲУРМАТЛАШ ҲАҚИДА	33
25-ҳадис. ҚАБРЛАР ЗИЁРАТИ ҲАҚИДА	34
26-ҳадис. МАСЖИДГА БОРУВЧИ АЁЛЛАР ҲАҚИДА	36
27-ҳадис. КАСАЛ КЎРГАНИ БОРМОҚНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА	37
28-ҳадис. ЭРНИ ҲУРМАТ ҚИЛМОҚ ҲАҚИДА	39

29-ҳадис. ЗИНОНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА	41
30-ҳадис. ҚИЗ ФАРЗАНДЛАР ҲАҚИДА	42
31-ҳадис. САНОНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	44
32-ҳадис. БЕҲИНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	45
33-ҳадис. АНОРНИНГ ФАЗИЛАТЛАРИ ҲАҚИДА	47
34-ҳадис. ТУЗНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	49
35-ҳадис. СИРКАНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	50
36-ҳадис. МАЙИЗНИНГ ХОСИЯТЛАРИ ҲАҚИДА	51
37-ҳадис. ФОЛБИНЛИКНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА	53
38-ҳадис. СУРМАНИНГ ХИСЛАТЛАРИ ҲАҚИДА	56
39-ҳадис. НОННИ ЭЪЗОЗЛАМОҚ ҲАҚИДА	58
40-ҳадис. ПОРАНИНГ ЁМОНЛИГИ ҲАҚИДА	59
ХОТИМА	60
ЛУҒАТ ВА ИЗОҲЛАР	62
МУҲДАРИЖА	67